

ŽELEZAR

MESEČNIK DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

Naj živi 29. november
Dan republike,
svobodnih in junaških
jugoslovanskih narodov

Foto: Slavko Smolej

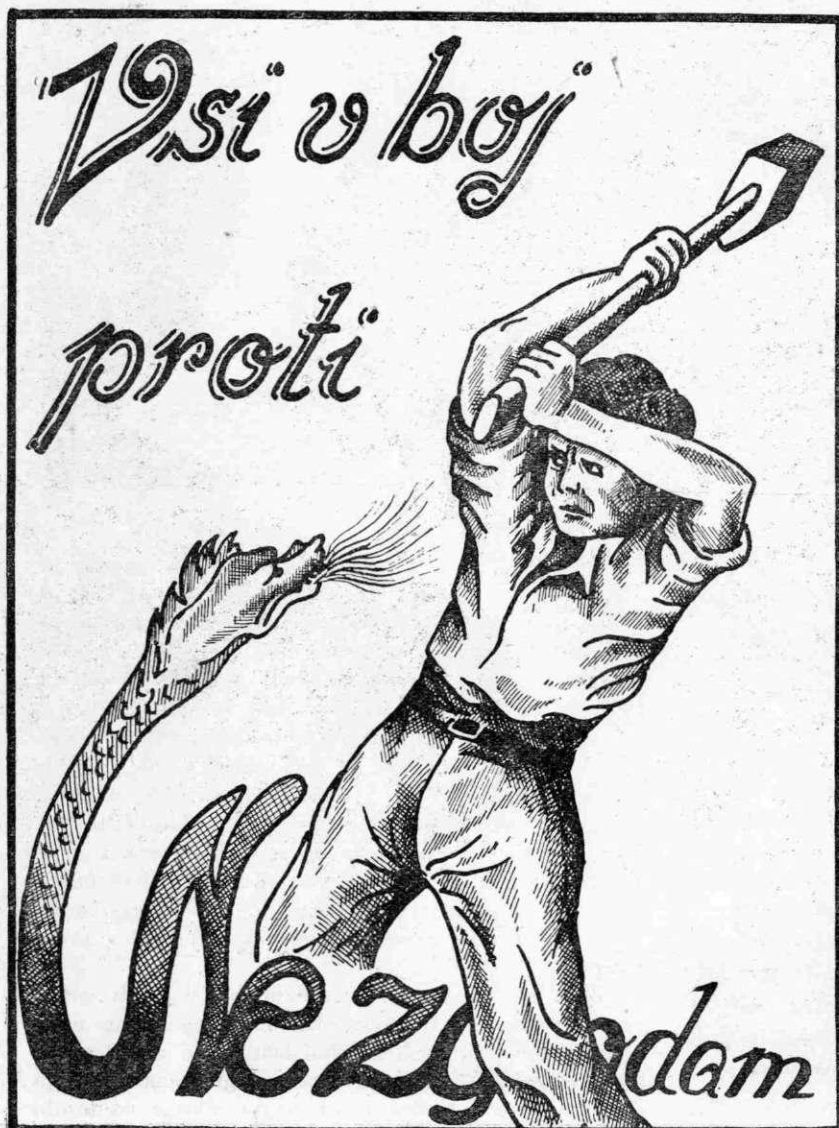
11

NOVEMBER

1952

Kaj boste brali v tej številki:

29. november Dan republike — praznik vseh naših narodov	1	Poročilo o važnih zakonih in uredbah	13
Slovenko: In začeli smo!	2	Tri tedne v Zapadni Nemčiji (konec)	14
Rezultati naše proizvodnje v oktobru 1952	3	Sindikalno gibanje Zapadne Nemčije po II. svetovni vojni (konec)	17
Iz X. zasedanja DS naše Železarne	4	Dogodki zadnjih tednov	
Nove delovne knjižice	7	Na Hrušici so agilni	19
Torkar F. st.: Za napredek livarn	8	Fizkultura in šport	
Edo Žagar: Nekaj misli k reorganizaciji sindikata v javniških valjarnah	9	Moštvo elektro peči je osvojilo naslov šahovskega prvaka	20
Očka, vrni se zdrav domov!	10	Leto dni plodnega dela javniških planincev	20
Flouorografija, skrb socialističnega zdravstva za delovnega človeka	12	Kultura in prosveta	
Uspehi TO OF na Jesenicah pri predkongresnem tekmovanju	12	Tri premiere v Mestnem gledališču	
		Po svetu — Film, kino — Oglasi	

Oglasi

Preklicujem veljavnost sindikalne izkaznice in legitimacije za vstop v tovarno na moje ime, ker mi je bila ukradena. — Justin Jože, martinarna

Preklicujem veljavnost izgubljene legitimacije za vstop v Železarno Jesenice. — Frelj Danica, Prešernova 31, Jesenice.

Preklicujem veljavnost izgubljene legitimacije št. 9860 za vstop v Železarno. — Hribar Ivana.

Preklicujem veljavnost izgubljene legitimacije za vstop v Železarno in vožnjo z avtobusom. — Klinar Ivica, glavna pisarna.

POPRAVEK

V 10. šte. »Železarja« se je vrnila v članku »Hudič naj vzame telefon s centralo vred« pomota in sicer na strani 23 v srednjem stolpcu v sredi, kjer se mora pravilno glasiti stavek: ...centrala ima samo 380 števil in dovoljuje istočasno le 30 (ne pa 380 kot je bila pomota) službenih pogovorov... S tem napako popravljamo in obenem opozarjamo, da so tudi ti 30 pogovori le teoretično možni, če so pravilno porazdeljeni, v nasprotnem slučaju pa jih je praktično torej manj kot 30. Upoštevajte, kadar telefoniraš!

29. november
Dan republike
praznik vseh
naših narodov

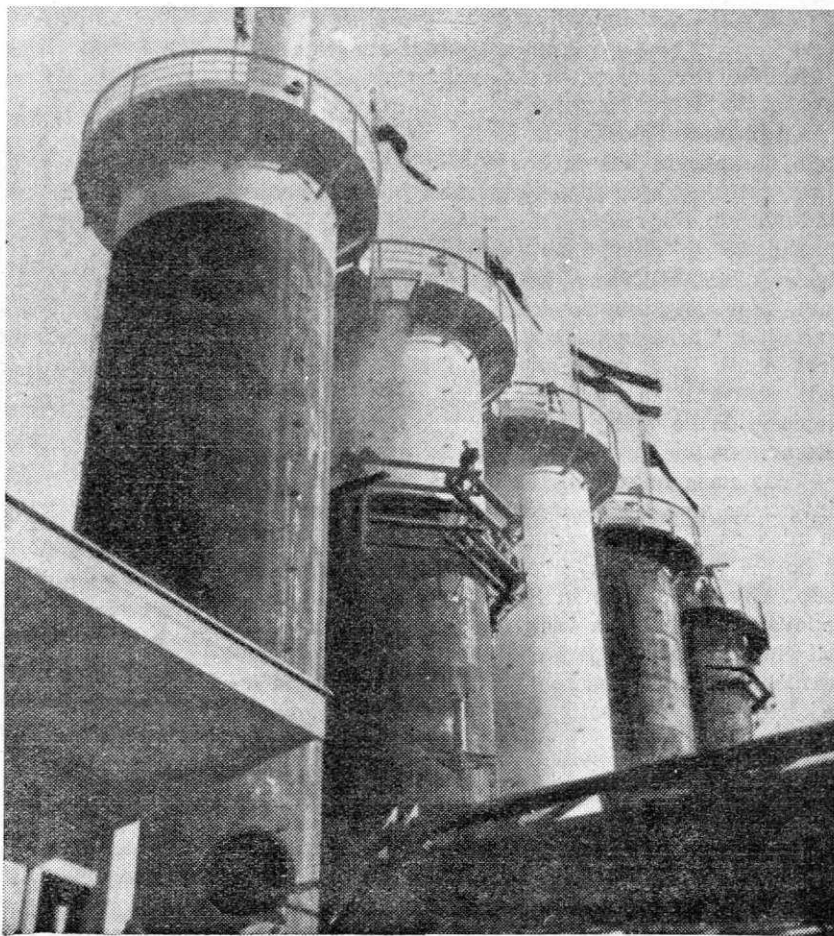

Foto: France Torkar

Ko praznujemo 29. november, rojstni dan naše socialistične republike Jugoslavije, se nam nehote pred nami razgrne vsa zgodovina jugoslovanskih narodov, ki so stoletja trpeli pod tujim jarmom in krvaveli za svojo svobodo in enakopravnost med narodi. Spomnimo se samo zgodovine našega majhnega slovenskega naroda, ubogega hlapca Jerneja, ki je zaman toliko časa iskal svojo pravico. Leto 1918 je sicer prineslo nacionalno svobodo in združilo Jugoslovane v eni državi, toda režimi, ki so imeli v rokah državno krmilo, so bili vsi enako protiljudski in sovražni delovnemu razredu. Karadjordjevičev in vatikanski valpet sta se kosala, kdo bo bolj izžemal ljudstvo, velika buržuazija in kapitalisti pa so iz njegovih žuljev kovali mastne dobičke. Usodno leto 1941 je razgalilo njihovo egabno politiko in zrahljano, v vrhovih gnilo Jugoslavijo so si razdelili sicer različni, toda vsi enako nečloveški okupatorji.

Toda iskra, ki jo je prižgala Velika oktobrska revolucija, in je tlela v vseh srcih delovnih ljudi, ta iskra ni ugasnila. Misel Ljudevita Posavskega, tolminskih puntarjev, kotorskih mornarjev, misel Fr. Prešerna: »Tja bomo našli pot...« ni umrla. Tiste svete želje in stoletne sanje o svobodi ni mogel nihče podjarmiti. Iskra se je razplamtela v plamen borbe, junaštva in odpora, misel se je razrasla v veliko idejo svobode. Narodi Jugoslavije so začeli pod vodstvom svoje prekaljene Partije odločilni boj. Štiri težka, krvava, slavna in zmagovita leta. Iz njih je vzrasel rojstni dan nove republike, 29. november, ko so jugoslovanski narodi prvič v svoji zgodovini res svobodni in neodvisni stopili v bratsko zvezo FLRJ.

Zato bo ta dan ostal neizbrisen v srcih vsega jugoslovanskega ljudstva. Zgodovina piše na novo stran, piše o herojskem ljudstvu, ki si gradi svojo lepšo bodočnost, ki bo vredna novega socialističnega človeka, piše o ljudstvu, ki ne bo nikdar odstopilo od začrtane poti.

Slovenko:

... in začeli smo!

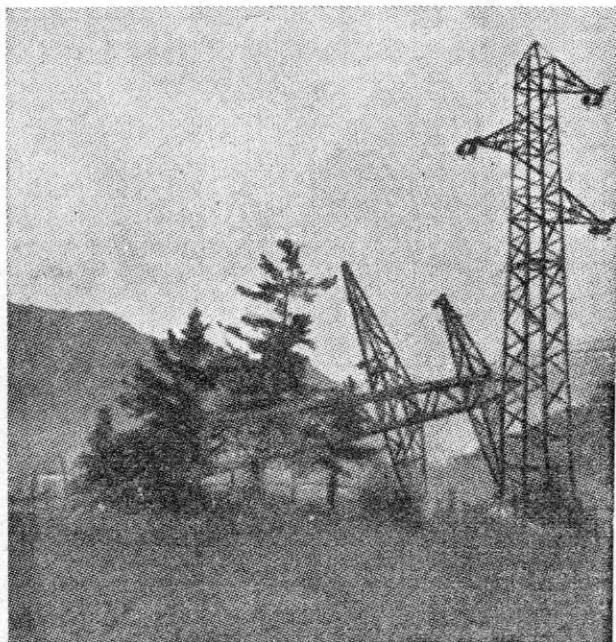
Kersnikov Stane iz Dobrave, Žvanov Janez iz Gorij, Prešernov Andrej in jaz smo že nekaj dni domovali v skalnati duplini nad predorom, skozi katerega pripelje vlak po bohinjski progi na vintgarski most. Niti zavedali se nismo nevarnosti, ki bi nam pretila, če bi nas Nemci izvohali. Naravnost v Radovno bi morali poskakati, če bi nas Nemci zasačili v tej luknji, iz katere se je videlo le na drugo stran soteske, kjer je peljala ozka pot iz Spodnje Radovne do Dobrave.

Bili so to prvi dnevi našega partizanstva in čeprav nismo bili vajeni življenja v gmajni, so nam dnevi kar prijetno potekali. Zvečer smo večkrat mahnil k Terseglavu Tončku v Podhom, ali pa v Graben ali Spodnjo Radovno k ljudem, ki so nam radi postregli in se niso plašili pred grožnjami Nemcev, da bo vsak ustreljen, ki bo pomagal »banditom«.

Toda naša naloga ni bila samo čepeti v duplini vintgarske soteske, temveč tudi Nemcem pokazati, da niso samo oni gospodarji in da je še nekddo, ki bo pri vsem skupaj imel zadnjo in odločilno besedo. Gregorčič Jože in Stražišar Polde sta dopovedovala, da je treba vsak dan kakorkoli vznemirjati Nemce. Podirati je treba proge, rušiti razne tovarniške naprave, pozabiti pa tudi ne smemo na izdajalce, ki so postajali že več kot predrzni. Koritnik je že vse prepogosto hodil na Poljane in vohunil, kdo nosi hrano na Poljane — in kmalu je dobil svoje plačilo. Partizanska puška je povedala, da takih stvari ne bomo dopustili.

Odločili smo se, da tudi mi Nemcem enkrat pošteno zagodemo. Na visokem bregu Save, na dobravski strani sta stala dva visoka železna stolpa električnega daljnovoda, ki je oskrboval jeseniško tovarno s tokom. Vprašanje je bilo, kako čim bolj učinkovito izpeljati nameravano nalogo. Toda kmalu smo našli rešitev. Imeli smo že nekaj eksploziva pa tudi vžigalno vrstico. Po Strmi strani soteske proti Dobravi smo se podali Stane, Janez in jaz. Pozno zvečer smo prekoračili Radovno in preko ozke brvi je bilo treba iti z vso pozornostjo, kajti v bližini bi lahko bila kakšna orožniška zaseda in v temni noči bi le ne bilo preveč prijetno kopati se in plavati v mrzli Radovni.

Ustavili smo se pred stolpoma. Dobro bi bilo podreti oba, toda kako, ko smo imeli premalo ekrazita. No, pametne glave smo se znašli tudi tu. Minirali bomo enega, toda tako, da bo padel na drugega. Za debato ni bilo preveč časa, delati je bilo treba hitro. Poiskali smo debele kamne, privezali eksplozivne kocke, rekli smo jim tudi »Lazarjeva

žajfa«, k vsem štirim opornikom železne konstrukcije stebra in sicer na eni strani višje, da bi se steber nagnil na drugega. Nato smo na eksploziv privezali še vžigalnik in enako dolge vrvice. No, tudi mi znamo minirati, pa čeprav nismo imeli o tem preje niti pojma.

Ko je bilo to gotovo smo vsi stopili v sredo stolpa in s suknjiči osigurali, da bi pri prižiganju svetloba ne privabila kakšnega nepoklicanega — in iz vrvice je pričelo sikati.

Zdaj pa je bilo treba vzeti pot pod noge. Vsak čas bo zagrmelo in kakšen kos železa bi lahko prifrčal za nami, zato je bilo bolje malo pohiteti, kot pa morebiti preizkušati kako trde imamo glave. Kakih petsto metrov stran smo se ustavili. Upehani smo gledali na uro. Moralo bi že počiti. Nič. Kaj je to...? Še smo čakali, toda nič. Vse je bilo tiho. Kaj zdaj?

Klavrni smo se podali nazaj k stolpoma. Pogleдали smo, kaj je vzrok, da ni prišlo do eksplozije. Seveda, nobena vrstica ni pogorela do konca. Začeti je bilo treba spet znova, kajti vrstica, ki je bila, kdo ve kje skrita, je bila neuporabna. Zabrisali smo za seboj vse sledove našega dela in se zakleli, da nam mora akcija prihodnjič uspjeti.

Naslednji dan smo poiskali Finžgarjevega Jožeta in mu povedali kakšno smolo smo imeli. Ni se preveč razburjal, saj je sam uvidel, da bo treba dobiti boljšo in sigurno vžigalno vrstico. Po nekaj dneh smo jo že imeli; posebno imenitno, kajti z njo bi lahko minirali tudi v vodi. Zdaj smo bili sigurni, da se nam kaj takega kot prvič ne more zgoditi.

N A J Ž I V I Z V E Z A

ZELEZAR

Zvečer smo bili že pri stolpih. Morali smo biti malo bolj oprezni, kajti naše zadnje delo je lahko kdo opazil in to bi ne bilo preveč dobro za nas. Toda vse je bilo mirno in kmalu smo spoznali, da smo lahko brez skrbi. Zopet smo opravili isto delo kot zadnjič in pričeli s prižiganjem. Vrvce so gorele. Vzeli smo novo pot pod noge in se ustavili sredi dobravskega polja.

Zdaj pa je bila druga pesem. Nismo se še dobro ustavili, ko se je zablistalo, zagrmelo in že v istem času zabrnelo nad našimi glavami. Kosi železa so leteli na vse strani. Sklonili smo sicer glave, toda skoraj, da nismo zavriskali od zadovoljstva. Uspeli smo. Sezuli smo čevlje in bosí mahnili proti Strmi strani soteske do Radovne in čez brv nazaj v našo duplino.

Drugi dan smo že lahko izvedeli za rezultat na-

šega dela. Stolp, ki smo ga minirali, je bil podrt, ni pa bilo preveč škode na drugem, ki je bil samo nekoliko oplazen.

Toda glavno smo dosegli. Centrala v Zasipu je bila začasno brez koristi. Zato so morali v tovarni na Jesenicah Nemci pokuriti vsak dan nekaj več vagonov premoga, da so nadomestili izgubljeno elektriko.

Nemci so besneli. Niso mogli drugega, kot postaviti vzdolž vsega daljnovođa močne patrole, ki so stalno kontrolirale in stražile ves okoliš.

Precej časa je minilo, da so Nemci stolp spet popravili, da je tovarna lahko zopet normalno obratovala.

Mi pa smo bili zadovoljni, kajti to je bila ena naših prvih res dobro uspešnih akcij in kar je najvažnejše, v prvih tednih partizanstva avgusta 1941.

Rezultati naše proizvodnje v oktobru 1952

IZVRŠITEV OSNOVNEGA PLANA SKUPNE PROIZVODNJE OD MES. JANUARJA DO OKTOBRA 1952

Tek. št.	Obrat	Indeks izvršenja v %			
		na osnovni plan po količ.	na osnovni plan po vred.	na operativ. plan po količ.	na operativ. plan po vred.
1. Plavž		110,2	11,5	100,0	101,0
2. Martinarna		99,5	99,5	100,5	100,5
3. El. peč		89,0	89,2	99,7	99,7
4. Siva livarna		80,0	80,3	104,5	104,5
5. Jeklo livarna		84,3	77,7	95,5	96,4
6. Težka proga		93,8	93,4	98,7	98,0
7. Lahka proga		94,8	96,0	96,7	96,0
8. Žična valjarna		101,2	105,5	98,0	98,7
9. Valjarna 2400		92,2	96,8	104,3	106,0
10. Valjarna 2200		104,0	104,6	103,6	103,8
11. Valjarna 1300		98,8	98,8	101,2	101,2
12. Hladna valjarna		102,4	100,2	102,0	102,5
13. Cevalna		100,3	100,5	100,4	100,4
14. Žičarna		100,8	98,8	100,8	100,5
15. Vzmeti		106,8	106,8	99,5	99,5
16. Žebljarna		90,9	90,9	100,1	100,0
17. Varilna žica		69,0	78,0	10,1	100,5
18. Jeklovlek		105,4	105,0	101,5	101,4
19. Opekarna		103,0	106,3	102,5	104,0
20. Kisik		107,5	107,5	101,0	101,0
21. Acetilen		82,5	82,4	99,0	99,0
22. El. energija		98,5	98,5	102,5	102,5
23. Apnenca		84,0	84,2	99,0	99,0
24. Kamnolom		92,5	92,5	99,0	99,0
Železarna skupno:		—	98,2	—	100,5

IZVRŠITEV OPERATIVNEGA PLANA SKUPNE PROIZVODNJE ZA MESEC OKTOBER 1952

Tek. št.	Obrat	Indeks izvršenja v %			
		na osnovni plan po količ.	na osnovni plan po vred.	na operativ. plan po količ.	na operativ. plan po vred.
1. Plavž		114,0	118,2	99,1	102,9
2. Martinarna		102,1	102,1	106,0	106,0
3. Elektropeč		111,5	111,5	99,0	99,0
4. Siva livarna		104,1	104,1	129,0	129,0
5. Jeklo livarna		85,2	66,2	85,2	66,2
6. Težka proga		89,5	85,0	87,4	83,0
7. Lahka proga		73,9	79,5	73,9	69,1
8. Žična valjarna		117,5	112,1	86,4	80,8
9. Valjarna 2400		123,1	132,0	123,1	130,1
10. Valjarna 2200		125,1	127,0	123,1	121,9
11. Valjarna 1300		94,3	94,3	94,3	94,3
12. Hladna valjarna		119,0	119,0	126,0	175,0
13. Cevalna		134,5	134,5	109,2	109,2
14. Žičarna		108,5	112,0	112,9	114,1
15. Vzmeti		172,0	172,0	82,1	82,1
16. Žebljarna		55,6	55,6	97,3	97,3
17. Varilna žica		103,7	103,7	103,7	103,7
18. Jeklovlek		103,0	103,0	103,0	103,0
19. Opekarna		127,1	142,5	128,0	143,0
20. Kisik		108,0	108,0	108,0	108,0
21. Acetylen		99,0	99,0	99,0	99,0
22. El. enegija		117,8	117,8	117,8	117,8
23. Apnenica		82,0	82,0	82,0	82,0
24. Kamnolom		93,2	93,2	93,2	93,2
Železarna skupno		—	108,5	104,0	101,5

KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE!

ŽELEZAR

Iz X. zasedanja Delavskega sveta naše železarne

20. XI. t. l. je bilo X. zasedanje DS naše Železarne, ki je potekalo zelo plodno in uspešno. Dnevni red je bil sledeč:

1. 10-mesečno poročilo tov. glavnega direktorja.
2. Poročilo kapitalne izgradnje.
3. Razdelitev fonda za samostojno razpolaganje.

Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti v izveščku celotnega zasedanja DS z diskusijo vred, temveč samo izvlečke iz posameznih poročil in sklepe.

IZ POROČILA GLAVNEGA DIREKTORJA

Tovariš direktor Ropret Viktor je podal poročilo o obračunu Družbene evidence za oktober 1952 iz katerega je razvidno, da je s spremembami, ki jih je NB vnesla v način obračuna v svoji evidenci ustvarjeno točnejše evidentiranje in usmerjanje ekonomike podjetja. Sprememba je tokrat v prehodu od določanja teoretične zaloge materiala s pomočjo postavke kredita na upoštevanje zneska odvedenih obratnih sredstev in bančnega dolga iz 1. I. t. l. Če torej od celokupne postavke materiala v Družbeni evidenci odštejemo ta dva zneska, dobimo vrednost letošnje nabave materiala, pod predpostavko, da podjetje ni imelo izrednih obveznosti ali pa izrednih terjatev, odnosno, da se posamezne teh postavk niso kasneje iz objektivnih razlogov bistveno menjale. Tovariš glavni direktor je nato podal še v številkah pregled Družbene evidence in dejal, da se trenutni ustvarjeni presežek podjetja ne more še deliti, ker niso o tem izdana konkretna navodila s strani gospodarskega vodstva države, ki bodo lahko upoštevala različne možnosti, kot zvišanje stope za tekoče leto, delitev tega zneska med podjetjem odnosno njegovim skladom za samostojno razpolaganje in potrebami mestnih ter okrajnih ljudskih odborov ali celo za kritje potreb izgradnje ključnih objektov in elementarnih škod v letošnjem letu.

Na sklad samostojnega razpolaganja je bilo vplačanih v tekočem letu 114.976.265.— din. Od tega zneska je bilo LOMO Jesenice nakazanih 10.000.000 din in 1.385.174 din za potrebe podjetja in opremo doma »Svobode«. Preostalemu neizkoriščenemu znesku, s katerim podjetje s popolno pravico samostojno razpolaga, se je v zadnjem času pridružilo še nekaj višjih zneskov, toda tudi s temi presežki dohodka je treba počakati navodil, kot je že omenjeno pri obračunu Družbene evidence.

Podan je bil tudi pregled koriščenja sredstev sklada vodstva iz leta 1951 in prejšnjih let v letu 1952. Za kritje stroškov raznih proslav, za nagrade racionalizatorjem in novatorjem, za prispevke raznim organizacijam in ustanovam in za prenos na hranišno knjižico Sindikata za izlete delavcem v znesku skoraj 3.600.000.— din, je bilo v celoti porab-

ljenih nekaj več kot 5.000.000.— din tako, da znašajo sredstva sklada vodstva trenutno nekaj nad 17.000.000.— din plus nagrada Vlade FLRJ od 12. IV. 1952 v višini 1.285.000.— din.

Nato se je tov. glavni direktor dotaknil tudi obratnega kredita pri Narodni banki.

Osnovno načelo dodeljevanja obratnih sredstev podjetjem je, da rabijo podjetja za svoje poslovanje le sredstva za kritje stroškov nabave materiala in odvajanja amortizacije, dočim morajo ostale svoje stroške, t. j. plače kriti iz svojega dohodka, ki ga dosežejo s prodajo svojih izdelkov. Ta brutto ali kosmati dohodek podjetja obsega normalno poleg kritja stroškov porabljenega materiala, plačane amortizacije in plač za prodane izdelke še gotov presežek vrednosti, ki ga računamo v akumulacijo podjetja. Po gornjem osnovnem načelu spadajo plače in akumulacija v netto ali čisti dohodek podjetja. Če je torej podjetju potrebna zalog materiala za gotov čas proizvodnje, ki jo ima v njeni vrednosti pokrito s kreditom pri Narodni banki in če obsega ta kredit še potrebno kritje za znesek amortizacije, ki jih je moralo podjetje odvajati v tem času, bi ves dotok brutto dohodka tako v tem času proizvodnje, kakor tudi preko njega moral zadostovati za stroške obnavljanja porabljenih zalog in nadaljnjega odvajanja akumulacije, kakor tudi za delitev čistega dohodka podjetja, torej za izplačilo plač in delitev akumulacije.

Obračunska kalkulacija devetih mesecev nam pokaže porabo materiala in plačano amortizacijo za v tem času prodano blago, a materialni stroški in amortizacija času povprečnih mesečnih zalog v tem znašajo nekaj več, kar predstavlja obratni kredit, ki je podjetju potreben za njegovo redno poslovanje.

Podjetju je bil najprej odobren kredit v višini sedemmesečnih materialnih stroškov in amortizacije, ki je bil nato popravljen celo na njihovo šestmesečno višino. Zadnji način izračunavanja, ki ga je izvršila banka po novih navodilih, pa daje podjetju možnost koriščenja obratnega kredita v precej večji višini. Dvomljivo je, da bo ostalo pri tem zadnjem načinu določanja obratnega kredita, a brez ozira na to je tudi v interesu samega podjetja, da se ne da zavesti s tem zadnjim številom, ki je v veliki meri šele posledica poskusov, da se preko Narodne banke pravilno obseže ekonomika posameznih podjetij. Odnos med povprečnim koriščenjem obratnih sredstev in doseženo akumulacijo podjetja postaja v našem novem načinu poslovanja z vsakim dnem pomembnejši pokazatelj rentabilnosti poslovanja podjetja. Čim je torej manjše koriščenje obratnega kredita v banki, odn. čim so manjše zaloge in terjatve podjetja, tem hitreje je njihovo obračanje in tem ugodnejši je odnos med koriščenjem obratnih sredstev ter doseženo akumulacijo.

Zato je v interesu podjetja, da se še v naprej stalno iščejo in izkoriščajo vse možnosti znižanja zalog in terjatev.

Tovariš direktor je podal še tabelni pregled iz-

vršitve blagovne proizvodnje od januarja do oktobra 1952, pregled bolovanj in porodniškega dopusta in stalež delavcev za 10 mesecev tekočega leta, od katerih zadnja dva objavljamo.

Pregled bolovanj in bolniškega dopusta od 1. I. 1952 do 30. X. 1952.

Mes. Stalež	Bolovanje do 7 dni				Bolovanje nad 7 dni				Skupno do 7 in nad 7 dni bolovanja			
	mož	dni	%	Izplačano	mož	dni	%	Izplačano	mož	dni	%	Izplačano
I. 6198	887	1918	1.15	622.533	422	7866	4.69	706.240	876	9784	5.84	1.328.773
II. 6166	789	3392	2.20	1.072.926	357	7051	4.57	523.549	804	10443	6.77	1.595.575
III. 6162	723	2851	1.78	984.688	261	6755	4.09	3.345.149	730	9406	5.87	4.329.837
IV. 6102	665	2713	1.11	733.886	252	6733	3.80	2.309.299	572	8746	5.51	3.133.185
V. 6137	680	2666	1.62	741.886	257	7082	4.27	2.268.528	689	9748	5.89	3.010.414
VI. 6139	740	3464	2.26	624.866	317	6543	4.26	2.187.404	746	10007	6.52	2.812.270
VII. 6169	745	3018	1.81	936.714	300	7056	4.72	1.924.159	752	10874	6.53	2.860.873
VIII. 6188	664	2937	1.82	1.140.507	345	7155	4.45	2.842.342	680	10092	6.27	3.982.849
IX. 6156	631	2333	1.46	945.031	276	6714	4.19	2.257.559	640	9047	5.65	3.202.590
X. 6175	529	1967	1.18	926.762	290	6071	4.18	2.456.072	533	8938	5.36	3.382.804
Skupaj	6953	27259		8.728.899	3084	69826		20.900.271	7022	98085		29.639.170

Mesečno povprečje:

6159 695 2725 1.70 872.890 308 6982 4.32 2.090.027 702 9708 6.02 2.963.917

Stalež po mesecih

mesec	moški	žene	ml. moški	ml. žene	skup. po spisku	skupno na lico
januar	4548	653	158	52	5411	4242
februar	4558	639	160	53	5407	4267
marec	4571	621	159	53	5404	4285
april	4686	594	157	51	5488	4377
maj	4723	587	163	48	5521	3986
juni	4714	576	167	48	5505	4139
julij	4734	563	177	30	5524	3867
avgust	4750	559	190	50	5549	4541
september	4695	548	241	53	5537	4042
oktober	4709	542	241	55	5547	4295

Od 1. I. 1952 do 31. X. 1952

vstopilo:

izstopilo:

896 moških

717 moških

9 žena

136 žena

141 ml. moških

51 ml. moških

9 ml. žena

7 ml. žena

1055 skupno

911 skupno

POROČILO KAPITALNE IZGRADNJE

Kot druga točka dnevnega reda je bilo poročilo kapitalne izgradnje, ki ga je podal tov. ing. Danilo Gostiša.

I. Leto 1952 A. Kapitalna izgradnja

Do 1. XI. 1952 je bil plan kapitalne izgradnje 72% izpolnjen in so izgledi, da bo do konca leta izvršen skoraj 100%. Po odločitvi Gospodarskega

sveta FLRJ so nam dodatni krediti odobreni, tako, da so finančna sredstva za leto 1952 v celoti osigurana.

Gradbena dela so v celoti tekla normalno in le na račun stalnega deževja in pomanjkanja cementa gredo zakasnitve v dovršitvi. Gradbeno podjetje »Gradis« bo svoj plan v celoti izvršilo, »Projekt« je nekoliko zakasnil roke, zaradi nezadostnega strokovnega kadra, velike težave pa so s »Primorjem«, ki je sicer svojo nalogo pri gradnji SM-peči izvršil, ne bo pa mogel izvršiti plan adaptacije kotlarne, ker je vrgel vse razpoložljive sile na SM-peč, povrhu pa še prevzel nujna dela pri gradnji kolodvora.

Pri nabavi opreme so glavne težave v finansiranju stroškov odpravljenih, le razmeroma izredno dolgi dobavni roki domače opreme ovirajo normalni potek, tako, da dobimo reduktorje za težko progo in tanko pločevino ter žerjave za nove predelovalne obrate šele v marcu 1953. Zelo so bile obremenjene tudi režijske delavnice, zlasti konstrukcijska, ki je namesto ene, kot je bilo v planu, izdelala obe prazilni peči, zaradi česar so bile sicer večje zamude rokov, toda pri tem smo prihranili na izdelavnih stroških in montaži 20 milijonov. Uvozna oprema je že vsa zaključena.

Montaža je v glavnem potekala v redu. Pridobili pa smo izkušnje, da bo za dela v I. 1953 nujno pristopiti k pogodbam z montažnimi podjetji na osnovi predračuna, enotnih cen in roka izdelave s penali.

Pražilne peči. Obe peči sta v glavnem dograjeni in prva bo šla 29. XI. v obrat. Poleg prihranka na koksu bo s prazilnimi pečmi možna tudi uporaba siderita in znižanje proizvodne cene surovega železa za 10%.

Gradnja prazilnih peči je zahtevala 500 m³ izkopa, 2000 m³ betona, 450 t železne konstrukcije,

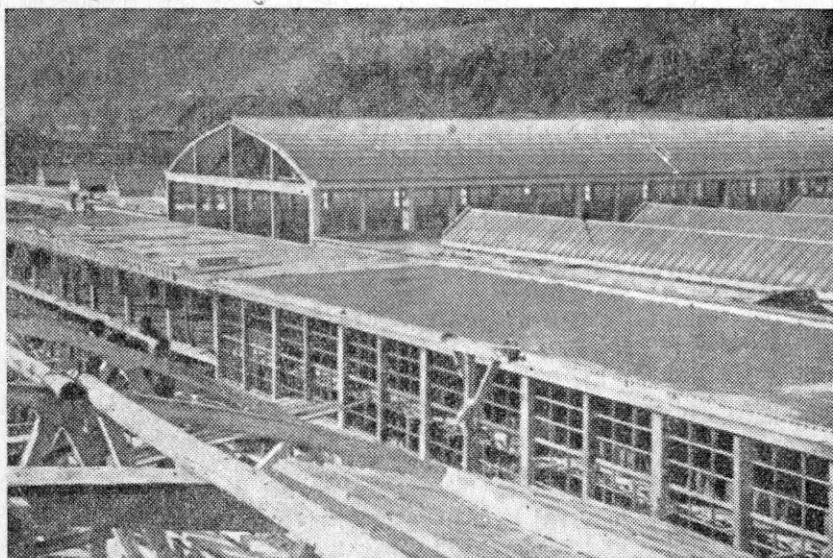

140 t strojnih delov in 400 t šamotne opeke. Skupni gradbeni stroški znašajo 200 milijonov dinarjev.

Cowperji s strojnico in merilno postajo

Kljub velikim težavam se vršijo sedaj zaključna dela. Z 29. novembrom začnemo sušiti 2 cowperja in bo pripravljeno za pogon tudi elektro-vetrilo. Ob koncu leta bosta gotova tudi druga dva cowperja in zmontirano tudi parno turbovetrilo.

Pri gradnji cowperjev je bilo potrebno 4600 m³ izkopa, 2000 m³ betona, 600 t železnih konstrukcij, 120 t strojnih delov in 5500 t šamotne izžidave. Gradbeni stroški znašajo 250 milijonov. S postavitvijo cowperjev pričakujemo, da bomo prihranili 100 kg koksa na 1 t grodlja, kar bo znašalo letno 240 milijonov dinarjev.

Objekti novih predelovalnih obratov v gradnji

Foto: Franc Torkar

Jeklarna.

Rok, ki ga je DS postavil za izgraditev šeste SM peči bo kljub izrednim težavam izpolnjen in 29. nov. bomo pričeli s sušenjem. Ob koncu leta pričakujemo prvi šarž. Da bo ta obveza kljub res velikim objektivnim težavam izvršena, gre v prvi vrsti zasluga operativnemu vodji gradnje SM peči tov. Božiču Lojzu, ki je vztrajno in neumorno vodil in organiziral vso gradnjo.

Izkopati je bilo treba 6000 m³, porabilo pa se je 3200 m³ betona, 1000 t železnih konstrukcij, 2700 t šamotne opeke in 240 t strojnih naprav. Gradbeni stroški znašajo 375 milijonov.

Nadaljni objekti kapitalne izgradnje, kot valjar na 2000, bo do konca leta zgrajena, za 2 meseca se je zakasnila le uvozna elektrooprema. Pri generatorjih Javornik so 4 generatorji že v pogonu, ostala dva in hala pa bodo končani do konca leta. Trafo postaja Javornik je dograjena, montaža pa bo končana do 1. IV. 1953. Acetilenska naprava že obra-

tuje, kisikarna Javornik pa gre 29. nov. v obrat. Za tanko pločevino so vsa pripravljala dela izvršena, modernizacija žične valjarne je izvršena in že v obratu, dela na novih predelovalnih obratih, ki so bili predvideni, da se dogradijo do faze, da bo že letos možna preselitev, pa so se zaradi izredno slabega vremena in pomanjkanja cementa zavlekla, tako, da je predviden začetek selitve s 1. januarjem 1953 in sicer v treh etapah tako, da ne bo trpela produkcija in bi bila selitev dovršena do 1. X. 1953.

B. Družbeni standard

Zaradi pozno osiguranih sredstev, čakanja na potrebne razlastitve in načrte ter zaradi osiguranja

novega gradbenega podjetja, ki pa si je moralo zgraditi predhodno vso organizacijo, urediti naselje in stavbišče, so se dela zavlekla. Do konca leta bo dograjenih 9 montažnih hišic, do strehe zgrajeni 3 četvorčki na Koroški Beli, izvršena groba dela na bloku 5 na Plavžu in začeti 4 stanovanjski bloki na Sp. Plavžu. Skupno bo zato do konca leta porabljenih 55 milijonov.

II. Leto 1953

Z ozirom na preorientacijo našega gospodarstva v l. 1953 na promet, družbeni standard in kmetijstvo, je situacija glede finisiranja in potrebnih investicij za dovršitev naše temeljne investicijske graditve za prihodnje leto težavnejša.

A. Kapitalna izgradnja.

Gospodarski svet LRS nam je zvišal dodeljene kvote za dovršitev gradenj na plavžu, v jeklarni in valjarni debele pločevine. Ostala sredstva si bomo

Naj živi Socialistična zveza

morali zagotoviti sami delno iz amortizacijskega sklada podjetja in delno z dolgoročnimi krediti. Predvidena so sledeča dela: adaptacija kotlovnice in trafo postaje, modernizacija tanke pločevine, elektrifikacija težke proge, rekonstrukcija visoke peči, premestitev HC Sava, dovršitev industrijskega vodovoda in novih predelovalnih obratov.

B. Družbeni standard.

Gradnja stanovanjskega fonda se bo vršila s pomočjo dolgoročnega kredita in sicer dovršitev četvorčkov na Koroški Beli, 3 bloki na Plavžu in 7 blokov na Spodnjem Plavžu s skupnimi stroški še za pripadajoče komunalne naprave 490 milijonov dinarjev. S tem bo izdelanih 172 novih stanovanj.

Po poročilu kapitalne izgradnje je DS razpravljala o razdelitvi fonda za samostojno razpolaganje in so bili ob koncu zasedanja sprejeti sledeči

zaključki in sklepi:

1. Podjetje bo letni družbeni plan doseglo najmanj 100 %.
2. Delavski svet zahteva od direktorja, da pri dnevni organizaciji proizvodnje zahteva od podre-

jenih uslužbencev in delavcev polno izvrševanje postavljenih nalog in da se pri tem striktno izvaja sklep VI. zasedanja DS.

3. Na osnovi prvega sklepa VI. zasedanja DS naj Upravni odbor odloči, ali naj se normativ za nove objekte poveča ali ne.

4. Fond za samostojno razpolaganje se razdeli:

MLO	17,000.000.—
OLO	22,000.000.—
Gluhonemi	500.000.—
Taborniki	500.000.—
Muzej Ž. J.	1,000.000.—
Okrajni odbor ZB	500.000.—
Uredništvo Delavske enot.	100.000.—
Izseljeniški matici za kult.	
turnejo v ZDA	250.000.—

5. Prodajni oddelek mora do 30. XI. 1952 dati proizvodnji zaključnice za leto 1953.

6. Upravni odbor naj razčisti vprašanje izplačila nadur v knjigovodstvu in poroča na prihodnjem zasedanju DS.

7. Okvirna vsota za nagrade ob dograditvi ključnih objektov naj bi znašala 1 milijon.

TUDI TI GLASUJ za svoje lepše življenje in srečnejšo bodočnost Tvojih otrok!

NOVE DELOVNE KNJIŽICE

NA KAJ MORAMO PAZITI PRI VLAGANJU PRIJAV ZA NOVE DELOVNE KNJIŽICE?

Pri vlaganju prijave za novo delovno knjižico mora vsakdo dokazati:

1. svojo strokovnost (kvalifikacijo);
2. svojo delovno dobo od prve zaposlitve dalje.

Strokovnost se dokazuje z odločbami o prevedbi v nazive in s spričevali. Višji specialisti dokazujejo strokovnost s spričevali za višjega specialista, mojstri pa z mojstrsko diplomom.

Brez predložitve spričeval se ne more priznati niti šola, niti izpit.

Delovna doba pri drugih delodajalcih se dokazuje s starimi delovnimi knjižicami, s potrdili podjetij in ustanov. Potrdila o zaposlitvi pri obrtnikih, gospodarjih-privatnikih so merodajna samo, če so izdana takoj po prenehanju delovnega razmerja. V primeru, da delavec ali uslužbenec nima verodostojnih dokazil o svoji zaposlitvi, mora isto dokazati s pričami. To stori na ta način, da vloži pismeno vlogo na Zavod za socialno zavarovanje, kjer prosi

za zaslišanje prič. V vlogi mora točno navesti čas in kraj svoje zaposlitve, imena in naslove prič (dveh), kje stanujejo in kje delajo. V primeru, da priče niso zaposlene v Železarni Jesenice, je treba priložiti znamko za 15 dinarjev.

Vse sodelavce najstrožje opozarjamo, da ne popravljajo starih delovnih knjižic in drugih dokumentov o delovni dobi. Komisija je že našla par primerov, ko so bili originalni dokumenti popravljani. Zavedati se je treba odgovornosti, ki bi nastala vsled ponarejenega dokumenta. Lahko se zgodi, da si s tem sami uničijo dragocen dokument, ki tako postane neveljaven, delovna doba pa je izgubljena, ker se lahko nanaša na zaposlitev v inozemstvu, ali ni več živih prič, ki bi lahko potrdile resničnost zaposlitve. Poleg škode, ki jo lahko nepremišljen človek s tem napravi sebi, pa bo klican še na odgovornost pred skupnostjo, ki bi bila oškodovana za nepravilno priznana leta in dajatve iz socialnega zavarovanja.

Tovariši in tovarišice! Zanimajte se za svoje delovne dokumente! Poiščite vse dokaze o svoji kvalifikaciji in delovni dobi. Oddajte čimprej vse dokumente in izpolnite točno prijavo za novo delovno knjižico. Če nimate drugih dokazov, dokažite svoje

delovnih ljudi Jugoslavije!

ZELEZAR

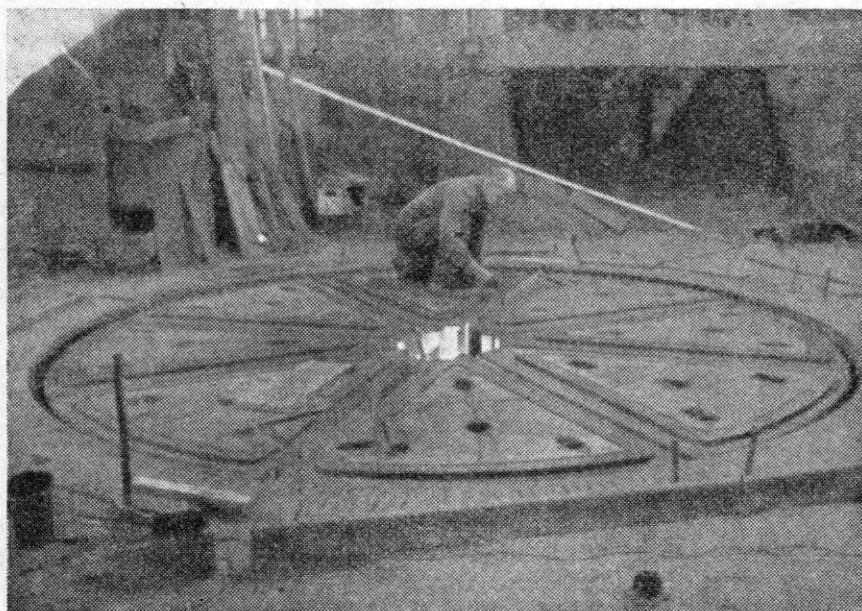
prejšnje zaposlitve z zaslišanjem prič, ki so jim Vaše zaposlitve točno poznane. Čimprej boste to storili, toliko prej boste imeli urejene svoje dokumente, kar je važno za invalidnino in pokojnino. To kar lahko storite z malo zanimanja in dobre volje ob pomoči obratnih personalnih organov, komisije in sindikalnih zaupnikov, storite takoj, da ne bo potrebno Vaših zaposlitev dokazovati Vašim sorodnikom!

KO PODPISUJETE PRIJAVO, POGLEJTE IN SE PREPRIČAJTE, ČE SO PODATKI TOČNI.

Skrb vsakega zaposlenega mora biti, da ima svoje dokumente v redu. Glavni dokument pa bo sedaj delovna knjižica.

Tovariš, če se še nisi zadosti pobrigal, zanimaj se sedaj, ko si še mlad in zdrav, ko imaš za to ugodno priliko in možnost. Prihranil boš pota sebi in zmanjšal delo komisiji in uslužbencem, ki so zadolženi z izdajo novih knjižic. Stori to, kar si dolžan, skrbno in čimprej, ker je to Tvoj lastni interes!

Komisija za izdajo novih delovnih knjižic pri Železarni Jesenice

Torkar Franc st.:

Za napredek livarn

Po šestdeset letni praksi v vseh naših livarnah je nadvse zanimivo, ko sežem v spominu nazaj in se spomnim tistih primitivnih začetkov, ko se je kaluparilo, zlasti jeklo-litino, še z navadnim peskom. Takrat sploh ni bilo pri vlivanju nobene splošne podlage in zahtev, temveč si je vsak pomagal, kakor je vedel in znal. Na razpolago so imele sive livarne različne peske iz nešteti peskokopov in eden je hvalil pač tega, drugi onega. Kaluparskega sintetičnega peska za jeklo-litine sploh poznali niso. Seveda tudi ni bilo pravih strojev za mešanje peska. V primerjanju takratnega stanja z današnjim si šele lahko ustvarimo pravo sliko o velikem napredku, ki ga je doseglo jeklo-livanje, seveda pri tem upoštevajoč, da je preteklo komaj 100 let od tega, kar je Jakob Mayer v Bochumu v Nemčiji prvi začel vlivati jeklo v pesek ali šamot.

Po novejših vesteh pa je jeklo vlivail na isti način pet let pred Mayer-om tudi neki Švicar, ne da bi vedela drug za drugega. Po teh začetkih se

je začel nagel razvoj, ki je vse bolj izpopolnjeval livarsko tehniko. Vzemimo za primer preizkušnjo bazične ali kisle obloge. Na prvo oko nam kaže, da je oboje dobro, toda ob natančnem študiju šele ugotovimo, kaj je bolje. Za težke komade — bazična obloga, za male kisle ali tudi kombinirana, spodnji del je kisle, gornji del šamotna obloga. Pri tem pa je treba upoštevati še krčenje. Toda livarska tehnika ima v praksi tudi že mnogo drugih načinov, ki jih je treba upoštevati.

Poglejmo to prakso v zadnjih letih z ozirom na snovi, ki jih imamo na razpolago, t. j. razna vezila za pesek.

Prvi je vsekakor vodilni kremenec v zrnih, ki ga uporabljajo vse jeklolivarne in sive livarne. Njemu sledi šamot, pri obeh pa igra odločilno vlogo dobra glina, količina, kvaliteta in gotova ognjevzdržnost. Mešanica obeh zmesi nam da sintetični pesek, ki bo vodil suho in mokro litje. Za vlivanje jekla je magnezit za 12% mangan zelo dober, pač pa drag, ker

S Titom v borbi, s Titom v zmagi, s Titom po poti socializma!
ZELEZAR

ga moramo uvažati. Upamo, da nam bo dal naš domači dolomitski pesek po preizkušnji dober nadomestek. Zadnje čase se uvaža tudi kot prvovrstni nadomestek magnezita cementna mešanica za litje 12% mangana, ki je tudi cenejša od uvoženega magnezita, poleg tega pa da tudi lepše in čistejše komade v sivi in jeklo livarni.

Seveda moramo pri vsem tem vsekakor upoštevati kemično analizo, ki lahko edina pokaže livarju uporabno vrednost ene ali druge zmesi, to je predvsem njeno propustnost plinov, vzdržnost peska, velikost zrna peska v %, ognjestalnost in procent mokrote oz. vode. Prav ta analiza mora biti glavno vodilo livarni za vse nadaljnje delo, ne pa samo lahko miselna preizkušnja, ko mojster ali livar pesek samo v roko stisne, preizkusi njegovo maščobo in že misli, da je vse opravljeno. Prav o tem bi se dalo še mnogo govoriti, toda kdaj drugič. Jasno pa je, da so laboratorijske analize peska mogoče in se tudi izplačajo le v večjih livarnah, kjer so laboratoriji na razpolago.

Po vsem tem se nam torej odpirajo različne možnosti izbiranja peska. Sicer bo igral še vedno glavno vlogo kremenec v zrni, ki je uporaben za vse komade, toda tudi v šamotno maso in cementno mešanico lijejo komade do 40 ton. Seveda je ta metoda mogoča le tam, kjer imajo dovolj prostora na razpolago, ker se morajo kalupi do 48 ur dolgo sušiti na zraku. Potrebni so tudi stroji za drobljenje strnjene cementa, ki je potem spet uporaben za polnjenje okvirjev. Cement pa omogoča tudi, da

okvirjev sploh ne potrebujemo, s čemer so prihranjeni tudi visoki izdatki za vlivanje okvirjev.

V zadnjem času pa imamo še eno novost in sicer modele iz voska, ki predstavljajo najnovejši način vlivanja. Ta postopek sicer ni ravno izum današnjega časa, saj ga poznamo že od približno 500 let nazaj, kakor nam ve povedati zgodovina. Že stari livarji so s pomočjo voščenih modelov vlivali v ilovico in sicer tako, da so z ilovico zalili model iz voska, segreli kalup, da je stopljeni vosek iztekel iz njega, nato kalup žgali in vanj vlili bron. Seveda je danes ta v principu isti način vlivanja tehnično dovršen in izpopolnjen. Pri tem načinu pa je skoraj neverjetno, toda le res, da jeklo v tak kalup izteče do 0,5 mm, kar pomeni, da lahko precizno vlijemo iz legiranega jekla tudi vsakega hrošča rogača. Komadi se vlivajo od teže 1 gr do 5 kg, kot n. pr. špiralni svedri, rezkalni noži in deli za letalsko in avtomobilsko industrijo. Vlivanje se vrši pod pritiskom iz peči, vsaka forma kalupa se z zračnim pritiskom pritisne na peč, ki se nagne in vlija. Take livnice imajo v Avstriji že dve in ena od teh je v naši neposredni bližini — v Borovljah. Eno takih livarn pa dobimo v kratkem tudi pri nas v Jugoslaviji.

Pri vsem tem kratkem pregledu razvoja tehnike vlivanja je jasno, da je za napredek in uspeh potrebno, da gresta praksa in tehnika vzporedno pot, torej, da inženir metalurg skupno s tehnikom ali mojstrom ob pomoči celotnega kolektiva tesno sodelujejo in v takih pogojih uspehi in boljša produkcija ne more izostati.

Nekaj misli k reorganizaciji sindikata v javorniških valjarnah

Sindikalna organizacija kot najmočnejša delavska organizacija v delovnem kolektivu ima nedvomno važno in pomembno vlogo. Zategadelj se o njenem delu prav v zadnjem času mnogo piše in razpravlja in pri tem obravnava tako pozitivne kakor tudi negativne strani vsebine njene dejavnosti.

V valjarnah na Javorniku je delo sindikalne organizacije posebno problematično, saj dnevno stopa v ospredje cela vrsta problemov in vprašanj, ki opozarjajo na nujnost spremembe idejnovsebinskega dela, kakor tudi same strukture v obratih.

V letošnjem letu so sind. zaupniki, člani sind. odborov in člani IO podružnice napravili vse kar je bilo v njihovi moči za dobrobit in uspešno delo takmošnje sindikalne organizacije. Vendar vse kaže, da je iz dneva v dan več problemov, saj se opaža, da nekateri sindikalni odbori niso kos zadanim nalogam.

Da je temu tako, je kriva vrsta pomanjkljivosti in vzrokov, ki izvirajo predvsem iz slabega ideološkega znanja in nezadostne razgledanosti sindikalnih funkcionarjev v obratih. Problematika sindikalnega dela na Javorniku dokazuje, da se v še precej-

šnji meri uveljavlja ozki prakticizem, ki se ga ne morejo otresti številni sindikalni aktivisti pri svojem delu v sindikalni grupi ali sindikalnem odboru v obratu. Pri svojem delu se omejujejo le preveč na svoj oddelek ali delavnico, kjer je njihovo stalno delovno mesto, vse premalo pa skrbijo za reševanje problemov v okviru celotnega obrata ali oddelka.

Nezadostna razgledanost in pomanjkljivo ideološko znanje pa se kaže prav na obratnih sestankih, ki so v mnogih primerih zelo slabo pripravljani. Zaradi tega je temu primeren seveda tudi odziv članstva, saj se omenjenih sestankov le slabo udeležujejo. Brez pretiravanja lahko povemo, da je še cela vrsta sindikalnih aktivistov, ki vse do današnjega dne ni bila seznanjena z določili in posameznimi členi Statuta ZSJ. Kot neizpodbiten dokaz in dejstvo zato, pa so številni prekrški statuta, predvsem v primerih, ki se nanašajo na pobiranje sindikalne članarine in s tem v zvezi na samo članstvo v organizaciji. Nemalo je primerov, ko se posameznikom dovoljujejo doplačila tudi pri osmih in več izostankih, kljub temu da Statut ZSJ jasno in točno določa, da so trije neopravičeni zaostanki v plačevanju članarine meja za avtomatični izpad iz članstva.

Vse kaže, da bo treba še precej trdega in vztrajnega dela, za odstranitev takšnih pomanjkljivosti. Uspehi pri sindikalnem delu dostikrat zavisijo od načina, kako se ta ali oni problem obravnava od nosno rešuje. Večina tovarišev, ki se ukvarjajo s sindikalnim delom v valjarni je mnenja, da je z suhoparnim čitanjem zapisnika ali okrožnice problem že dokončno rešen, pozabljajo pa pri tem, da je cela vrsta vprašanja in nalog, ki od sindikalnih odborov zahtevajo intenzivnega in trajnega dela. Brez pretiravanja lahko trdimo, da se dostikrat rešujejo problemi samo in edino na seji tega ali onega sindikalnega odbora, da ne govorimo o tem, kako se sprejeti sklepi izvajajo in kako se o tem obvešča delavstvo oziroma članstvo sindikata v dotičnem obratu.

Da bi se delo v sindikalni organizaciji izboljšalo, je izvršni odbor sindikalne podružnice na Javorniku mnenja, da bi reorganizacija strukture prispevala k hitrejšemu in plodnejšemu obravnavanju proble-

mov. Od sedanjih petih sindikalnih odborov bi imeli v bodoče osem sindikalnih odborov, ker bi večje obratne kolektive razdelili na dva odnosno na tri sindikalne odbore. Na ta način se bodo uspešno obravnavala organizacijska vprašanja, mnogo boljši bodo obratni sestanki in lažje ter hitreje se bodo reševali problemi, ki se nanašajo na tarifno politiko v podjetju. Nove sindikalne odbore bi ustanovili v valjarnah srednje in tanke pločevine, dalje na težki in lahki progi ter v adjustaži srednjih in lahkih prog. V kolikor bodo obratni kolektivi sprejeli omenjeni predlog, upajmo, da bo s tem dana možnost v večji meri kakor doslej uspešno obravnavati in reševati vprašanja, ki se tičejo neposredno njihovih delovnih mest, oddelka in valjarne v celoti, z eno besedo: sindikalna organizacija na Javorniku bo poglobila in poživela svoje delo in s tem postala kos tudi tistim nalogam, ki jih od nje zahteva vsa naša delovna skupnost.

Edo Žagar

Očka, vrni se zdrav domov!

V naši železarni je zaposleno poleg samskih delavcev tudi nekaj tisoč družinskih očetov, ki vsakodnevno zapuščajo doma enega, dva, tri ali nemara celo kopico otrok. Pri delu pa vsepovsod preži na vse te očete takšna ali drugačna nevarnost, ki se ji lahko izogneš, le če veš za njo, če si tudi sam previden, previden in upoštevaš vse zaščitne predpise za svoje delovno mesto. Na žalost pa se le prerado dogaja, da molcmarnost, nepazljivost in omalovaževanje predpisov higienko-tehnične zaščite povzročajo nešteto nezgod, ki vse skupaj predstavljajo ogromno škodo in izdatke za vso našo skupnost, za poedinca pa celo vrsto neljubih posledic, ki hrome njegovo delazmožnost in s tem tudi njegov zaslužek. Z veliko več pazljivosti in z zavestno borbo proti nezgodam vsakega posameznika se lahko veliko pomore, da v naši železarni znižamo procent nesreč. Očetje naj se samo spomnijo na svojo deco, ki jih čaka doma, saj vsak njihov pogled, kretnja ali beseda izražajo eno samo željo: »Očka, vrni se zdrav domov!« In ko se vrne, kaj niso ta mala, drobna bitja vsa srečna in zadovoljna, da se je očka vrnil, očka, njihov rednik, prvi učitelj in prvi prijatelj. Dolžnost vsakega izmed nas je, da zaradi sebe samega resneje razmisli o vsem tem in prepričani smo, da bo na ta način preprečenih in odpravljenih cela vrsta nepotrebnih nesreč in nezgod ter s tem tudi prihranjeni ogromni zneski podjetju.

Vodstvo naše tovarne žrtvuje mnogo za zaščito svojih sodelavcev. Tako je poskrbljeno za zaščitne obleke proti vročini, prahu, proti kislini in proti preveliki zamaščenosti z mazili. Enako daje tovarna

sodelavcem brezplačno ročna usnja, ročne manšete, nožne gamaše, predpasnike iz usnja, platna, gume in jute, usnjene, gumijaste rokavice, lesene cikle, gumi škornje, plezalke, gumi opanke in v nekaterih primerih specialne čevlje, izdelane po meri. Sodelavcem je predpisana raba zaščitnih očal, zaščitnih mrež, mask proti prahu itd. Onim sodelavcem, ki so na svojih delovnih mestih izpostavljeni vsem vremenskim nevarnostim, normativ zaščitnih sredstev predpisuje tudi s kožuho in podložene bunde in jopiče, kakor tudi dežne plašče. Za vsa ta zaščitna sredstva, je naša železarna žrtvovala v tekočem letu okrog 60.000.000.— din.

S tem pa skrb za varnost delovnega človeka še ni končana. Podjetje nenehno izboljšuje tehnične in sanitarne naprave, gradi nove, moderne delovne prostore, vzdržuje tri rešilne postaje, kjer izprašani bolničarji nudijo prvo pomoč vsem ponesrečencem. Oprema rešilnih postaj omogoča sterilnost prvega zavoja, imobilizacijo pri prelomih, preveze pri krvavitvah, prvo pomoč pri opeklinah itd. Ker obstoja pri delu na visokih pečeh nevarnost zastrupitve s CO (plavžarskim plinom), imajo vse tri rešilne postaje posebne aparate, s pomočjo katerih bolničarji zastrupljencu poleg umetnega dihanja, umetno dovajajo kisik. Sodelavec ne sme brez spremstva (gasilec, reševalec) in brez predpisanih zaščitnih sredstev (CO cedilo, dihalna cev, Dräger aparat), opravljati dela v prostorih, kjer izstopa CO plin. V slučaju, da je poškodba večja in resnejša ter da zahteva takojšnjo zdravniško pomoč, vsakega ponesrečenca odpeljejo z rešilnim avtom do zdravnika ali v bolnico.

7. DECEMBRA VSI NA VOLITVE!

ŽELEZAR

Varnostni priročniki, ki jih je založila naša Železarna že devet in jih brezplačno nudi vsem svojim sodelavcem, slehernemu objasnjujejo, kako naj na svojem delovnem mestu ravna, da bo delo opravljal varno. Poleg tega so zadolženi obratovodje in mojstri, da vsakemu sodelavcu obrazložijo pravilno in varno rokovanje s stroji, da jih konkretno opozarjajo na nevarnosti, skratka, skrbeti morajo poleg produkcije še mnogo bolj za osebno varnost delavca.

Število nesreč v našem podjetju je terjalo od nas skrbno analizo vzrokov tem neštetim poškodbam. Pribiti moramo žalostno ugotovitev, namreč, da je osebna neprevidnost sodelavcev-ponesrečencev največji vzrok nesrečnih slučajev.

Kako naj torej delavec sam izboljša svojo varnost pri delu?

Vsakdo naj prihaja na delo spočit, dovoljno hranjen, primerno oblečen in trezen. Budnost in pazljivost pri delu, možnost hitrega reagiranja na vsak dražljaj, je možna samo pri človeku, ki je dovoljno naspan, primerno hranjen, za delo pravilno oblečen in ponovno poudarjamo, trezen. Urejenost familiarnih razmer utrijuje uravnoveščenost in koncentriranost delavca pri delu. Nepravilno je, da nekdo podcenjuje nevarnosti ob dohodu in odhodu z delovnega mesta. Često pasiranje železniških tirov, žerjavov, nevarnih prehodov itd., grozi vsakemu delavcu

z nesrečo. Zato je nujno potrebno, da vsak sodelavec dobro prečita vse svarilne napise, upošteva varnostne naprave in da je buden ne samo pri delu, temveč tudi na poti do delovnega mesta, kot ob odhodu domov. Tempo dela dostikrat zmanjšuje duševno in telesno sposobnost delavca v zadnji tretjini dneve. Zato je dolžnost vsakega sodelavca, da odklanja nepazljivost in malomarnost pri delu ter da pravočasno javlja svojemu mojstru vsako okvaro na stroju, ali že sum na njo, ter tako preprečuje možnost nesreče. Napačno je mišljenje nekaterih sodelavcev, da lahko opravljajo vsako delo, odnosno, da težijo le na dobro plačana delovna mesta, ki so vezana na večje nevarnosti pri delu, ne da bi pomislili, koliko so za taka delovna mesta po svoji duševni in telesni sposobnosti kvalificirani. Statistika kaže, da je marsikdo v precejevanju svojih zmožnosti grešil ter se predčasno moral zadovoljiti vsled invalidnosti s slabšim delovnim mestom. S tem ni oškodoval le sebe in svojo družino, temveč tudi našo socialistično skupnost.

V želji, da znižamo število nezgod na minimum, ponovno opozarjamo vse sodelavce na budnost in sodelovanje pri naših skupnih naporih za doseg čim večje varnosti na vseh delovnih mestih.

V boj proti nezgodam!

FLUOROGRAFIJA, skrb socialističnega zdravstva za delovno ljudstvo!

Naša Železarna posredno po oddelku hig. tehnične zaščite, posveča skrb za varnost delovnega človeka vso pozornost. Zato ne štedi materialnih sredstev za nabavo zaščitnih sredstev, katerih rabo tudi predpisuje in vsak malomaren odnos pri uporabi disciplinsko kaznuje.

Kakor pa je potrebno, da vodimo strogo kontrolo nad tehnično zaščito strojev, obratnih naprav, razsvetljavo in osebno zaščito, tako moramo še bolj skrbeti za zdravje delavcev.

Ugotovljeno je, da mnogo delavcev svoji telesni konstrukciji preveč zaupa in tako v svojem delavnem zanosu niti ne občutijo, da njihova pljuča razjeda zavrtna jetika. Zopet drugi vsled napačnega sramu ne iščejo zdravniške pomoči, kljub temu, da telesno propadajo sami in da istočasno okužujejo še svojo družino in okolico.

Naše socialistično zdravstvo skuša ravno z množičnimi pregledi zajeti vse delovno ljudstvo, ker se zaveda, da le zdrav državljan lahko uspešno gradi socializem. Z brezplačnim rentgenskim slikanjem pljuč in drugih prsnih organov, ustvarja statističen pregled zdravstvenega stanja naših delavcev in uslužbencev, kot tudi celotnega prebivalstva. Teh množičnih pregledov se morajo udeležiti vsi delavci in uslužbenci, sicer ne bo dosežen pravi cilj akcije, namreč, da se pokažejo razna bolezenska

žarišča, pri ljudeh, ki tega ne vedo, niti boleznim ne čutijo.

Tudi naše podjetje je v dneh od 10. do 15. novembra t. l. izvedlo fluorografski pregled vseh delavcev in uslužbencev od 15. leta starosti naprej. Po nepopolnih podatkih lahko že sedaj presodimo, da je naš delovni kolektiv pravilno razumel namen te akcije in da se je slikanja tudi udeležil. Vendar s tem, da se je delavstvo odzvalo tej akciji, ni še dosežen namen fluorografiranja. Zdravilišče Golnik bo namreč razvilo in pregledalo rentgenske slike vseh udeležencev fluorografiranja in če bo fluorograf odkril pri komu bolezen, bo potrebno, da se vsak odzove ponovnemu zdravniškemu povabilu za pregled in takojšnjo zdravljenje.

Morda ne bi bilo odveč, da še enkrat odgovorimo na tem mestu vsem, ki so skeptično vpraševali na dan slikanja češ, kdaj bomo pa obveščeni o rezultatu slikanja?

O rezultatu slikanja bodo obveščeni le oni, pri katerih bo fluorograf odkril bolezenska žarišča. Ti bolniki bodo klicani na ponoven rentgenski pregled v Protituberkulozni dispanzer na Jesenicah ter jim bo omogočeno brezplačno zdravljenje. Vsem onim pa, ki ne bodo prejeli nikakega obvestila, naj bo v največje zadoščenje zavest, da so zdravi in da ob času pregleda njihova pljuča niso kazala nikakih bolezenskih znakov.

Uspehi TO OF na Jesenicah pri tekmovanju na čast VI. kongresa ZKJ

Ko se je tekmovanje med terenskimi odbori v počastitev VI. kongresa ZKJ bližalo koncu, so bili v večini že vsi terenski odbori sredi resnega političnega dela in priprav za volitve v občinske in okrajne ljudske odbore. Tudi mesečno tekmovanje samo je pokazalo, da so uspehi političnega dela v nekaterih odborih OF plod novih oblik dela na terenu. Zbor OF na Jesenicah je obsodil brezdušne in neživljenjske oblike dela nekaterih terenov, ki rešujejo politična vprašanja na terenu samo v okviru odbora ali celo para odbornikov, namesto s široko diskusijo o vseh problemih z vsem članstvom Fronte. Zavrnili se je tudi kampanjski način reševanja vseh političnih vprašanj in jalovo čakanje, da pridejo direktive od zgoraj navzdol. Vse prepogosti so tudi sklicani slabo pripravljeni, nezanimivi sestanki, ki se jih članstvo, razumljivo nerado udeležuje.

Najvidnejše uspehe v času tekmovanja so dosegli terenski odbori OF Hrušica, Plavž, Javornik in Kamnolom. Ti uspehi imajo svoj pomen zlasti v tem, da so plod več ali manj nenehnega političnega dela v navedenih terenih. Prav to pa je problem za ostale terene, ki so začeli s političnim delom šele ob naloga, ki jih je treba izvršiti pred volitvami.

Terenski odbor OF Hrušica sicer v prvem polletju 1952 ni bil preveč delaven, toda z ukrepitevijo odbora z nekaterimi predanimi in delovnimi ljudmi je v času tekmovanja in zdaj pred volitvami zelo poživil svoje delovanje, ki ga odlikuje zlasti vsestransko udejstvovanje DKD »Svobode«, ki s pestrimi programi oživlja kulturno-prosvetno delo, nadalje TD »Partizana«, godbe na pihala in gasilcev ter uspešno organizirani izleti članstva Fronte. V predvolilno delo se vključuje veliko število članov OF in z vso predanostjo so tudi že izbrali kandidate za LOMO in OLO.

Terenski odbor OF Plavž sicer nima rožnatih pogojev za svoje delo, saj nima niti dvorane za prireditve, toda vendarle beleži velike uspehe, predvsem pri delu s pionirji in cicibani, ki so vsestransko delavni v svojih različnih krožkih. Na predvo-

lilnem zborovanju pa je članstvo z veseljem sprejelo sporočilo, da dobe v Samskem domu dvorano za katero se bo poskrbelo, da bo opremljena tudi s kino-aparaturjo. S tem bo dana velika možnost vsestranskega udejstvovanja tega terena, ki je že zdaj zelo delaven na političnem, kulturnem in vzgojnem polju dela.

Terenski odbor OF Borovlje-Javornik je vse leto skrbno vršil učinkovito politično delo in zlasti uspel z nekaterimi gospodarskimi akcijami. V času tekmovanja je stalno pojasnjeval utrjevanje demokratizacije naše ljudske oblasti in decentralizacije državne uprave. Pri svojem delu pa je prevzel celo upravne naloge, ki gredo le odbornikom mestne občine, kar je v škodo dela na terenu samem.

Terenski odbor OF Kamnolom pa beleži v času tekmovanja, kakor tudi nekateri ostali tereni na Jesenicah lepe uspehe v pojasnjevanju članstvu Fronte o naši demokratizaciji ljudske oblasti in perspektivah našega socialističnega razvoja družbe. Doseženi so tudi povoljni uspehi pri prostovoljnem delu na komunalnih gradnjah in podobno, kot pač narekujejo posebnosti posameznega terena.

Pretečeni zbori volivcev in predvolilna zborovanja so jasno pokazala, da so bile izpolnjene vse naloge Fronte na Jesenicah predvsem na tistih terenih, kjer se je vršila politična aktivnost res skozi vse leto. Kjer tega ni bilo, pa so šli odborniki OF na delo z občutkom nekake negotovosti ali bodo zborovanja obiskana in v koliko bodo rešena gotova vprašanja, ki se čez leto niso reševala. Toda vendarle so se vsa predvolilna zborovanja v redu in z uspehom izvršila, razen na terenu Podmožaklja, in na njih so se vsestransko obdelala širša politična vprašanja, razpravljalo se je o kandidatih in sploh vse pripravilo za zборе volivcev. Primer terena Podmožaklja, ki je bil še ne dolgo od tega zelo aktiven, pa jasno kliče po potrebi, da začne celotno članstvo Fronte z vso resnostjo reševati probleme svojega terena in s tem dokončno odstrani vse vzroke, ki uspešno delo na tem terenu zavirajo.

DELAVEC, DELAVKA! 7. DECEMBRA GLASUJ
za srečo svojega in vseh jugoslovanskih narodov!

ZELEZAR

Poročilo o važnih zakonih in uredbah

Uradni list FLRJ:

- 413/35 z dne 1. 7. 1952 Uredba o izvozu in uvozu blaga in o deviznem poslovanju.
- 414/35 Uredba s spremembah in dopolnitvah Uredbe o varstvu nosečih žen in doječih mater v delovnem (uslužbenskem) razmerju
- 418/35 Navodilo za uporabo proporcev iz družbenega plana in obračun dohodkov v elektrogospodarstvu
- 419/35 Navodilo o vodstvu evidence in statistike o poškodbah, zadobljenih zaradi nesreče pri delu.
- 423/35 Odločba o delu deviznih sredstev, ki jih bodo socialistične organizacije prodajale NB FLRJ
- 430/36 z dne 9. 7. 1952 Odredba o obračunu cen pri uvozu oz. izvozu
- 432/36 Navodilo o finansiranju projektov za gradbene objekte v letu 1952, ki se bodo začeli graditi v letu 1953
- 433/36 Navodilo o povračilu (regresu) razlik pri cenah kuriva za potrebe prebivalstva
- 447/37 z dne 16. 7. 1952 Uredba o nagrajevanju vajencev
- 450/37 Uredbe o spremembah in dopolnitvah Uredbe o prispevku za soc. zavarovanje
- 461/37 Navodilo k uredbi invalidskih prejemkov
- 462/37 Navodilo o dopolnitvah navodila k Uredbi o dodatkih za otroke
- 463/37 Odločba o pomoči države k stroškom za zidanje stanovanjskih hiš delavcev in uslužbencev v letu 1952
- 465/37 Odločba o reorganizaciji Zvezne gospodarske administracije
- 467/38 z dne 37. 7. 1952 Uredba o razvrstitvi uslužbencev v vrste in o odpovednih rokih
- 470/38 Navodilo o administrativni organizaciji Okrajnih ljudskih odborov
- 471/38 Navodilo k drugemu členu Uredbe o prepovedi zaposlevanja žensk in mladine pri določenih delih
- 475/39 z dne 25. 7. 1952 Uredba o določanju in o prevedbi pokojnin in invalidnin
- 476/39 Uredba o temeljnih poslovanja in o skladu za plače trgovskih podjetij
- 477/39 Uredba o skladu podjetij za samostojno razpolago
- 478/39 Uredba o vajencih
- 479/39 Uredba o strokovnih šolah
- 481/39 Uredba o spremembi in dopolnitvi uredbe o oskrbnini in drugih pravicah delavcev in uslužbencev, ki začasno niso v delovnem razmerju
- 483/39 Odredba o začetku izdajanja delovnih knjižic
- 489/40 z dne 2. 8. 1952 Uredba o vskladitvi gospodarskih predpisov zveznih organov drž. uprave z novim gospodarskim sistemom
- 491/40 Navodilo o spremembah in dopolnitvah navodila o voznih olajšavah za delavce in uslužbence v železniškem, rečnem in pomorskem prometu
- 493/41 z dne 6. 8. 1952 Obvezna razlaga 7. odst. 37. člena Zakona o drž. uslužbencih
- 495/41 Odločba o obveznosti določenih gospod. podjetij, da morajo na zahtevo uprave za materialne rezerve kupovati, hraniti in prodajati blago
- 505/41 Odločba o odpravi zagotovljene preskrbe s kurivom
- 506/41 Odločba o enkratnem povračilu za neizrabljene potrošniške nakaznice za kurivo
- 515/42 z dne 13. 8. 1952 Odredba o postavljanju, nakladanju in razkladanju voz v železniškem prometu
- 518/42 Navodilo k uredbi o določanju in o prevedbi pokojnin in invalidnin
- 524/43 z dne 22. 8. 1952 Ukaz o spremembi povprečnih stopenj akumulacije in skladu, ki jih določa zakon o družb. planu FLRJ za leto 1952
- 531/44 z dne 27. 8. 1952 Drugo navodilo k Uredbi o ustanovitvi zavodov za socialno zavarovanje in o začasnem gospodarjenju s sredstvi socialnega zavarovanja
- 532/44 Odločba o spremembah in dopolnitvah odločbe o enkratnem povračilu za neizrabljene potrošniške nakaznice za kurivo
- 533/45 z dne 3. 9. 1952 Uredba o kreditiranju obratnih sredstev gospodarskim organizacijam
- 539/45 Odločba o načinu in elementih za določanje obratnih sredstev gospodarskih organizacij
- 543/46 z dne 10. 9. 1952 Odredba o potrošniških kreditih
- 546/46 Navodilo k uredbi o prejemkih delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij, kadar niso na delu
- 549/46 Odločba o poslovanju šolskih delavnic strokovnih šol s praktičnim poukom
- 544/47 z dne 17. 9. 1952 Odredba o sporočilu gospodarskih in drugih organizacij in ustanov o stanju svoje gotovine
- 555/47 Odredba o obveznem priglašanju sklenjenih uvoznih in izvoznih poslov
- 561/48 z dne 24. 9. 1952 Pravilnik o plačah voznikov motornih vozil, zaposlenih pri drž. zavodih in ustanovah
- 564/48 Odločba o odobritvi dolgoročnih kreditov za dovršitev stanovanjskih zgradb
- 568/49 z dne 2. 10. 1952 Odredba o začasnih prepovedi uvoza nekaterih proizvodov
- 570/49 Odredba o načinu plačevanja reparacijskega in restitucijskega blaga investicijskega značaja ter prevoznih in drugih stroškov, ki se nanašajo na to blago, v letu 1952
- 574/49 Odločba o obračunu dohodka gospodarskih organizacij na podlagi evidence banke in o izplačevanju doseženega sklada za plače
- 585/50 z dne 8. 10. 1952 Odredba o prevzemu poslov v postopku za uveljavitev pravice do otroškega dodatka po zavodih za socialno zavarovanje
- 586/50 Odredba o kontroli nad izplačevanjem otroških dodatkov

- 587/50 Odredba o reviziji dokumentacije, na podlagi katere je priznana pravica do pokojnine oz. invalidnine.
- 592/50 Odločba o uporabi deviznih sredstev gospod. organizacij
- 594/50 Odločba o kontroli nad predpisovanjem in potrošnjo zdravil in drugega sanitarnega materiala v breme zavoda za socialno zavarovanje
- 597/51 z dne 15. 10. 1952 Uredba o popisu živine v FLRJ
- 599/51 Odločba o spremembah in dopolnitvah odločbe o delu deviznih sredstev, ki ga bodo socialistične gospodarske organizacije prodajale Nar. banki FLRJ
- 603/52 z dne 22. 10. 1952 Ukaz o spremembi povprečnih stopenj akumulacije in skladov, ki jih določa zakon o družbenem planu FLRJ za leto 1951
- 623/53 z dne 29. 10. 1952 Uredba o spremembah in dopolnitvah uredbe o kreditiranju obratnih sredstev gospodarskim organizacijam
- 624/53 Pravilnik o specializaciji sanitarnih inženirjev
- 627/53 Odločba o spremembah in dopolnitvah odločbe o načinu in elementih za določanje obratnih sredstev gospodarskih organizacij
- Uradni list LRS:**
- 88/19 z dne 9. jul. 1952 Zakon o občinskih ljudskih odborih
- 89/19 Zakon o okrajnih ljudskih odborih
- 90/19 Zakon o ljudskih odborih mest in mestnih občin
- 91/19 Zakon o volitvah in odpoklicu odbornikov ljudskih odborov
- 92/19 Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o razdelitvi LRS na mesta, okraje in občine
- 93/19 Ukaz o odpravi glavnih direktij in glavnih uprav
- 97/19 Odločba o ustanovitvi zavoda za socialno zavarovanje LRS
- 101/20 z dne 15. 7. 1952 Uredba o odpravi uredbe o obvezni sečnji in predaji lesa ter postranskih gozdnih proizvodov iz nedržavnih gozdov
- 104/20 Uredba o spremembi uredbe o dela prostih dnevi v LRS
- 105/20 Odredba o določitvi občinskih ljudskih odborov in ljudskih odborov Mestnih občin, ki opravljajo overitev podpisov pisave in prepisov
- 114/22 z dne 5. 8. 1952 Ukaz o spremembi notranjih kvot obvezne najmanjše mere izrabe produkcije zmogljivosti in o spremembi notranjih kvot povprečne stopnje akumulacije in družbenih skladov
- 124/23 z dne 19. 8. 1952 Uredba o plačah hišnikov
- 125/23 Uredba o plačah gospodinjstev pomočnic
- 126/23 Uredba o ureditvi prometa z lesom
- 156/28 z dne 3. 10. 1952 Odločba o določitvi ustanovitelj strokovnih šol
- 160/29 z dne 11. 10. 1952 Ukaz o razpisu volitev v občinske, okrajne in mestne ljudske odbore ter v ljudske odbore mestnih občin s posebnimi pravili.

TRI TEDNE V ZAPADNI NEMČIJI

Poleg tovarne same smo si ogledali tudi skladišča rud. Rude dovažajo po reki Reni in dalje po umetno zgrajenem kanalu do Dortmunda z velikimi parniki iz Švedske in drugih krajev. Dortmund je precej oddaljen od Rena in ima tudi višjo nadmorsko višino kot ta velika reka, zato je na kanalu, ki ju veže, zgrajenih več naprav za dviganje ladij iz nižjih nivojev kanala v višje. Eno takih naprav smo si tudi ogledali. Cela konstrukcija obstoji v glavnem iz enega posebnega dela dviznega kanala, v katerega zaplove ladja, se zapre z močno zatesnjenimi zatvornicami in pet hidravličnih cilindrov dvigne kanal in ladjo z vodo vred 15 m visoko, kjer se kanal spet nadaljuje. V dvignjeni del kanala, ko iz nj ga izplove dvignjena ladja, vplove druga, ki jo spustijo navzdol, pri čemer pritisk v cilindrih močno naraste in služi za naslednje dviganje. Tako gre ladja za ladjo sem in tja dan in noč.

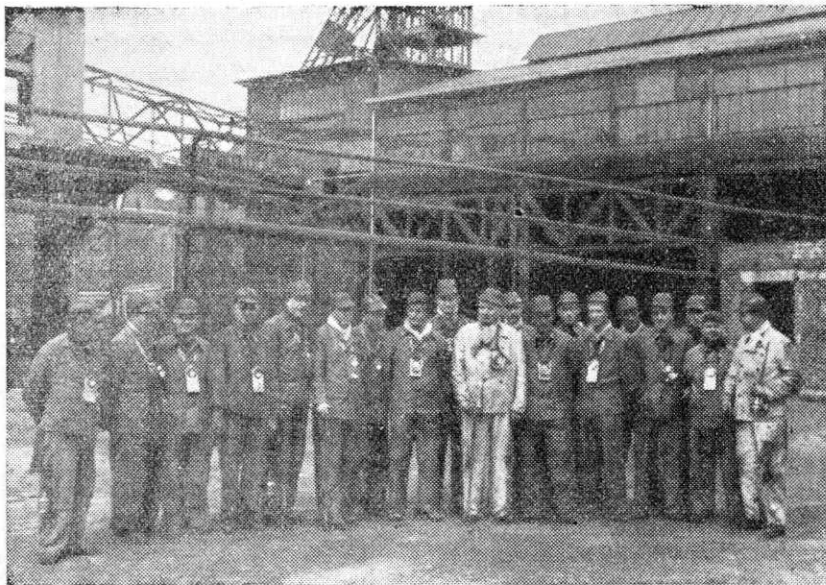
V Dortmundu smo si ogledali tudi veliko tiskarno, kjer tiskajo vseh vrst revije, knjige in časopise. Za nas je bil zlasti zanimiv rotacijski tiskarski stroj, ki lahko natisne 30.000 komadov časopisa na uro. Dortmund pa ni znan samo po veliki železarski in rudarski industriji, temveč tudi po svojem pivu, saj ima kar 7 velikih pivovarn, ki producirajo 3 milijone hektolitrov piva letno. Povabili so nas v eno največjih pivovarn, v Hansa-pivovarno. V prvi vrsti nas je zanimala nepopisna čistoča, pa tudi drustiskalnica surovin za pivo (ječmen, hmelj itd.) do same zaključne faze proizvodnje in ogromnih betonskih kabin, kjer se pivo ohlaja, čisti in se v njem vrše razni sladkorni in alkoholni procesi. Zelo zanimiv pa je oddelek za polnjenje steklenic in odpremo. Zaboja s steklenicami direktno iz kamijona transportirajo po tekočem traku v prvo nadstropje, kjer

jih dva delavca prevračata v poseben stroj z velikim vrtečim bobnom, na katerem se steklenice same poravnajo, operejo z lužno vodo, spirajo s toplo in nato hladno vodo in se transportirajo direktno v stroj za polnjenje, nato pa že potujejo v oddelek za etikiranje in odpremo. Vse steklenice se že med potjo pregledajo s posebno osvetljujočo napravo, če je slučajno katera, ki ni dobro oprana, da se odvrže. Kot se pomivajo steklenice, se tudi sodi in vse gre z neverjetno naglico ob minimalnem številu zaposlenih ljudi.

Seveda so nas po končanem ogledu pivovarne tudi pogostili. Počrpravil nas je komercialni direktor te pivovarne, ki se je po dveurnem kramljanju z nami pri pokušanju piva naučil celo nekaj slovenskih besed in se z njimi ob slovesu, na pol nemško, na pol slovensko seveda, od nas celo poslovil. Občudovali smo ga, kako mož prenaša sprejemanje različnih ste-

vilnih ekskurzij in gostov po ves dan, kajti pri vseh in sleherni je prav on navzoč.

Bili smo tudi v rudniku premoga, kjer smo govorili z rudarji, ki delajo tudi 1000 m pod zemljo. Ti so nam tožili o slabem zaslužku, saj zaslužijo na odkopu 17,5 DM na dan, od tega imajo 4 DM odbitkov, tako da dobe mesečno dobrih 350 DM. Govorili smo z delavci ne samo v tovarnah in rudnikih, temveč tudi na cestah, gradiliščih, z uradniki raznih ustanov, s kmeti in drugimi. Priporočevanja vseh potrjujejo stanje, ki je očitno že na prvi pogled. Kjerkoli smo bili, povsod so se delavci pritoževali nad majhnim zaslužkom, kmetje pa nad prevelikimi davki. Delavci zaslužijo v različnih panogah zelo različno: v tekstilni tovarni od 200 do 400 DM, v rudniku škrljavca 250 do 350 in nekoliko več v rudniku premoga. Najbolje so plačani delavci v železarski industriji in gradbeni kvalificirani delavci. Zelo draga pa so stanovanja. Skromno stanovanje pride že na 30—45 DM mesečno, dvosobno stanovanje pa celo 50 do 70 DM. Tudi hrana ni poceni, zlasti drago je sadje. Kilogram masla stane 6 DM,

Pred ogledom premogovnega rudnika Gneisenau.
V sredini je direktor rudnika g. Hoffmann

ni kadilec izda samo za cigarete 60 DM mesečno.

Da so tudi alkoholne pijače drage, smo se prepričali že tretji dan po prihodu v Nemčijo. Po precej dobri večerji je nekdo predlagal: »Fantje,

tev dobre volje. Bilo nas je sedem. Račun se je glasil 64 DM za vino in pivo in 6 DM napitnine, ki so jo kar priračunali, torej skupaj 70 DM. Hitro smo plačali in napravili sklep, da ga ne pokusimo preje, kot šele na Jesenicah. Z ozirom na to pa so zmernih cen galanterijski in tekstilni proizvodi. Kljub temu pa mora delavec dolgo časa hraniti denar, da si lahko kupi obleko.

Po ogledu samega Dortmunda smo si ogledali tudi precejšen del Zapadne Nemčije, seveda le nekaj glavnih krajev in še to bežno, ker čas nam ni več dopuščal. V Kölnu smo si ogledali sloviti kölnski Dom, impozanten spomenik stare gotske arhitekture, z ogromnimi cerkvenimi stolpi, značilnimi gotsko oblikovanimi oboki in linami, z ogromno notranjščino in številnimi stranskimi prostori, vse to naredi na slehernega velik vtis. Cerkve so gradili od leta 1200 do 1800, torej polnih 600 let. V zadnji vojni je bila nekoliko poškodovana. Köln sam je bil skoro do tričetrtine popolnoma porušen. Zdaj je že nova ogromna postaja prekrita z eno samo veliko obokano streho, pod katero zapeljejo vsi vlaki. Čas in naš potovalni program nam nista dovoljevala, da bi si ogledali še druge zanimivosti. Z avtobusom smo krenili po cesti proti Bonnu. Štiri široke vzporedne ceste in še cestna železnica vzdržujejo promet med Kölnom in Bonnom.

Po vrnitvi iz rudnika rudarski »Srečno!«

kruh 2,20 DM, meso od 2 do 4 DM, danes pa bi ga bilo dobro malo!« — mleko 60 Pf, 3 jajca 1 do 1,20 DM, kilogram krompirja 30 Pf, par čevljev 20 do 50 DM, obleka 100 do 250 DM in cigarete najslabše vrste 2 DM škatljica 20 komadov. Torej še zmer-

ni kadilec izda samo za cigarete 60 DM mesečno. Da so tudi alkoholne pijače drage, smo se prepričali že tretji dan po prihodu v Nemčijo. Po precej dobri večerji je nekdo predlagal: »Fantje,

V Bonnu smo si ogledali vladno palačo zapadnonemške vlade, ki je bila zgrajena pred tremi leti. Tu smo se tudi okrepčali v eni najstarejših gostilen, Schamburger Hoof, kjer je Verdi napisal 3. dejanje »Traviata« in so bili v njej poleg Verdija gostje tudi Goethe, Nietzsche, Heine, cesar Friderik III., angleška kraljica Viktorija in druge osebnosti iz nemške zgodovine. Iz Bonna smo se popeljali preko Goidesberga, Remagna in močno porušenega trdnjavskega mesta Koblenza v Alkenau.

V dolinah rek smo videli številne gradove nekdanjih fevdalcev in plemičev. Enega od njih, še dobro ohranjenega, smo si ogledali v Alkenau in sicer grad Thurandt, katerega lastnica, zadnja svojega rodu, še živi. Mož ji je lansko leto umrl. Grad hrani mnogo zgodovinskih zanimivosti. Poleg raznega orodja, nagačenih lovskih trofej in rogovja, starega pohištva in tkanin, raznih grbov itd., stoji na dvorišču še vedno frača in poleg nje velike kamene kroglice, kakršne so nekoč metali na sovražnika raz grajski zid. Na obrambnem obzidju so še ohranjene rešetke za kurjenje signalnih ognjev. Pogled na 25 kilogramov težke oklepe, sulice, žčite in razno drugo orožje, ki ga je graščak potisnil v roke tlačanu, da ga je branil pred napadi, ali pa ga je prav ta tlačan pri kmečkem puntu rabil proti graščakom, je v nas vzbudil misel na našo davno, pa tudi komaj minulo dobo. Ko smo prišli v 20 metrov visok stolp, v katerem je še ohranjena natezalnica, razne stiskalnice za stiskanje prstov in druga mučila, s katerimi je grof mučil zatirane tlačana, smo se vprašali, kaj niso ta mučila istovelna s tistimi, ki jih je uporabljal nemški gestapo v Begunjah, Dachauu, Auschwitzu in v stoterih drugih mučilnicah še stoletja za tem, ko je zadnji kmet-svobodomislec, umrl v grajski ječi.

Ko smo se naslednji dan peljali skozi dolino gradov in samostanov, nam je spremljevalec dejal: »Peljemo se skozi dolino, ki je bogata na samostanih in revnih kmetih.« In res je bila očitna razlika med kmetijami, ki smo jih videli na periferiji industrijskih mest in temi tu. Na poljih v bližini mest se kmet poslužuje traktorjev in mnogih drugih poljedelskih strojev, tukaj pa so orali še s primitivnimi plugi in volovsko vprego.

Iz Alkenaua smo se prepeljali preko Bodembacha in Ulma v Adenau, kjer imajo 28 km dolgo in 8 m široko avtomobilsko cesto s 700 m vzpona, ki je zgrajena samo za avtomobilsko dirke. Pot, spremljana z najrazličnejšimi zanimivostmi, nas je vodila dalje skozi razna mesta do Linza, kjer smo se z veliko ladjo prepeljali preko Rene. Na ladjo je zapeljalo 30 osebnih avtomobilov in 3 avtobusi, nato smo se vkrcali še vsi potniki in že smo drsili preko reke. Zaradi številnih porušenih mostov, novih še niso zgradili, se take vrste promet vrši na vseh rekah. V Aggertalu smo videli zopet veliko vodno zaporo in tako so nam dnevi s številnimi izleti kar prehitro minevali.

V Dortmundu samem smo si ogledali tudi veliko športno dvorano (slika v prejšnji številki »Železarja«), ogromen moderen amfiteater, zgrajen iz betona, železa in stekla. Gradnja je trajala poldrugo leto s stroški 8.000.000 DM. Z raznimi kulturnimi, športnimi in drugimi prireditvami ter drago pristojbino za reklame in napise, ki jih imajo različna podjetja v dvorani, se bodo stroški kmalu amortizirali. V tej največji športni dvorani Evrope se vrše tudi celotne denske neprekinjene kolesarske vožnje. Za športno udejstvovanje svojih uslužbencev je Westfallenhütte A. G. zgradila tudi moderno športno igrišče. Poleg 4 nogometnih igrišč, 4 prostorov za tenis, velikega kopališča in drsališča imajo tudi veliko otroško igrišče, z vsemogočimi igralnimi sredstvi, od vrtiljakov, gugalcnic, gredi in drogov do toboganov. Vse povsod pa so lepo urejene cvetlične grede in drevesni parki. Zanimivo je, da športne prostore vsak dan čistijo, ne glede na to, ali se uporabljajo ali ne, tako da je vse vedno brezhibno pripravljeno, nikjer nobenega sledu o plevelu in sploh povsod vlada čistota in urejenost.

Seveda so nam pokazali tudi gradnjo stanovanjskih naselij, moderno šolo za delavske zaupnike, dom njihove strokovne organizacije, zoološki vrt v Wuppertalu, kjer imajo po vsem mestu poleg cestne železnice tudi visečo železnico in še mnogo drugih zanimivosti. V Dortmundu smo si ogledali tudi moderno urejeno ambulanto z vsemi terapevtskimi pripomočki, raznimi kopelmi, masažnimi napravami, aparati za obsevanje in

tudi s takozvano klimatsko celico za klimatsko zdravljenje.

V tej celici, velikosti večje hermetično zaprte sobe, lahko s posebnimi aparati naredijo kakršnokoli klimo s poljubno vlago, temperaturo, zračnim pritiskom, svetlobo itd. V njej zdravijo zlasti astmatike in otroke z oslovskim kašljem. Pravijo, da dosega pri tem zdravljenju velike uspehe.

Čas je hitro mineval. 8. IX. 1952 so nam pripravili v športnem hotelu poslovljni večer, kjer so se od nas poslovili z govorancami direktor podjetja g. Berndsen, direktor g. Hoffmann in razni predstavniki njihove strokovne organizacije. V našem imenu sta se za gostoljubnost zahvalila tovariša Talar France, sekretar CS MDJ in Kuharič Boris, obratovodja naših plavžev. Poslovili smo se z željo, da bi se odnosi med narodi čimprej uredili tako, da bi živeli v prijateljskem sodelovanju za dobrobit vsega človeštva. Kot ob prihodu so bili tudi ob našem odhodu časopisi polni vesti o našem potovanju. Na postajo so nas ob odhodu spremili številni in razni predstavniki.

Na tritedenskem potovanju in bivanju v Zapadni Nemčiji, smo videli marsikaj, kar nam bo lahko koristilo pri našem vsakdanjem delu in življenju. Seveda pa tudi ne bomo pozabili na tiste stvari, ki so neprijetno delovale na nas. Porazni vtis so napravile na nas zelene uniforme policistov, ki vse preveč spominjajo na nacizem. Tudi kriminal je v Nemčiji močno razvit. Časopisi so polni vsakodnevnih poročil o tatvinah in vseh mogočih tolovajstvih. Seveda gre to precej na račun 300.000 brezposelnih, katerih število v zimskem času naraste tudi na 1.000.000.

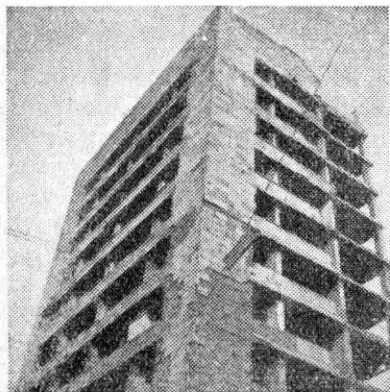
Velike težave povzročajo Zapadni Nemčiji številni begunci iz Vzhodnega Berlina in Nemčije pod ruskim škornjem. Njihovo število je že naraslo preko 2.000.000. Z raznimi nabiralnimi akcijami, 4% davkom, ki ga morajo delavci plačevati v »Berlino-topferfond«, s posebnimi pisemskimi znamkami pa 2 Pf in z vsemi mogočimi nabiralnimi akcijami, skušajo kriti potrebe za preživljanje teh številnih emigrantov, katerih življenje je vse prej kot zavidanja vredno. Skoro v vseh lokalih smo videli različne hazardne igre. Moč navade »heilanja« še tudi ni popolnoma prešla.

Za nas kot predstavnike nove socialistične Jugoslavije so se povsod zelo zanimali, zlasti pa so hoteli ve-

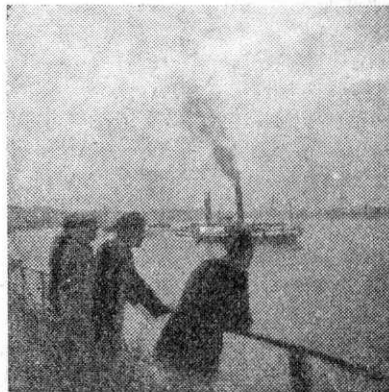
ranje naših ljudskih odborov itd. Čestokrat pa smo morali ugotoviti, da smo Jugoslovani in naša država bolj poznani pod imenom Tito. Ko smo prvič prišli v tovarno Westfallenhütte so delavci kar s kredo na pločevino napisali z velikimi črkami »Živio Tito!« Pribiti moramo, da so nas povsod sprejeli zelo prijazno. Veliko skrb za čim udobnejše bivanje so nam posvečali g. Gustav Schwendke, predsednik strokovne organizacije, direktor tovarne g. Berndsen in g. Gustav Graf in g. Konrad Dippl, ki sta bila naša spremljevalca. Na vsak način nam bo ostalo tritedensko bivanje v Zapadni Nemčiji vse življenje v spominu in zahvaliti se moramo naši oblasti, sindikalni organizaciji in vodstvu naše Železarne, da so nam vsestransko, omogočili oditi v inozemstvo, seznaniti se z ljudmi in razmerami v Zapadni Nemčiji, spoznati življenje nemškega delavskega razreda in ponesti vsaj iskrico resnice

o naši novi socialistični stvarnosti v svet. Toda vendarle, še bolj veselo, kot smo odhajali na daljno pot, smo

Karakteristična slika povojne Nemčije

deti kako izgleda naše upravljanje podjetij po delavskih svetih, zanimala jih je naša zakonodaja, funkcion-

V Bonnu ob Reni

se vračali v našo lepo socialistično domovino, uverjeni o resnici starega izreka: »Povsod je lepo, a doma je najlepše!«
France Culjkar

SINDIKALNO GIBANJE V SVETU

Sindikalno gibanje Zapadne Nemčije po II. svetovni vojni

Po tem je sindikalna delegacija obiskala kanclerja Adenauerja, katerega izjava je obujala upanje zaboljšanje odnosov med vlado in sindikati. Toda kasnejši razvoj je pokazal, da niti predsednik vlade Adenauer, niti njemu bližnji krogi niso dovolj zainteresirani na sodelovanju s sindikatom in, da so v celi vrsti vprašanj iz socialne in gospodarske politike v vladni koaliciji nadmočni desničarski elementi, ki se bore proti vsaki popustljivosti sindikatom, oziroma delavskemu razredu. To, jasno, ne predstavlja, da tudi v naprednih krogih vladne koalicije ni resnega kolebanja in demagoških nastopov proti delavskemu razredu.

Stališče vlade se je predvsem videlo pri reševanju plač in cen, ko je vlada, kljub obljubam, da ne bo sprejela predlogov, ki bi dovedli do nadaljnjega dviga cen, vendarle zvečala carino poljedelskim proizvodom in tako izzvala skok cen mesu in masti. Nadalje so v preteklem letu povišane najemnine in na stanovalce prenešeni davki, ki so jih do sedaj nosili lastniki hiš. Z vrsto takih in sličnih ukrepov je vlada šla na roko kapitalistom in posredno in neposredno zvišala življenjski standard delovnih ljudi. Zato je Centralni svet DGB na zasedanju 3. decembra 1951 sprejel sklep, da potegne svoje predstavnike iz gospodarsko političnih odborov.

Ta ukrep je vsekakor pomemben dogodek, ker je dokaz, da so tudi desni elementi v sindikatih spoznali, da se z vlado na tem planu ni moglo sodelovati in, da morajo sindikati, če se nočejo kompromitirati in onemogočiti pri delavskem razredu, voditi samostojno politiko

v odnosu do kapitalistov. Pri tem so imeli, jasno, vpliv naprednejši elementi v vrstah DGB, ki so vedno pritiskali, da se poveča sodelovanje s social-demokratsko stranko. Seveda pa to ne pomeni, da so omenjeni voditelji DGB popolnoma popustili, kar se vidi iz članka ob priliki izstopa iz vladnih odborov v uradnem glasilu so za časa in večkrat opozarjali. Sedaj pa morajo pred Zveze sindikatov, kjer poleg drugega piše: »Sindikati vso javnostjo odkloniti odgovornost za gospodarsko politiko, ki je v bistvenem nasprotju z upravičenimi zahtevami članstva... Če se iz tega zaključijo, da DGB tako stopa v opozicijo, potem se tega ne sme razumeti v parlamentarno-političnem smislu, ker sindikati ne predstavljajo nobene stranke... Sindikati ne bodo spregledali možnosti, da se v danem momentu obrnejo do vlade in z njo uredijo posamezna vprašanja, od katerih rešitve zavisi ali bodo zaščiteni interesi delavskih mas in drugih, ki so pomoči potrebni.«

GOSPODARSKO-SOCIALNA AKTIVNOST NEMŠKIH SINDIKATOV

Gospodarske in socialne razmere Zapadne Nemčije, kakor tudi politična konstelacija v sindikatih samih z ene strani in ideološka orientacija in idejna usmerjenost nemškega sindikalnega gibanja z druge strani, so bili osnovni vzroki, da je aktivnost sindikatov za reševanje materialnih in življenjskih problemov delavskega razreda v centru njihovega delovanja. V tem pogledu se je DGB posluževal raznih možnih oblik sodelovanja in do-

govorov z vlado in samostalnih tarifnih in štrajkovnih akcij.

Od večjih štrajkov je treba omeniti štrajk januarja 1948 na Bavarskem, v katerem je sodelovalo okoli milijon delavcev in nameščencev in predstavlja prvi generalni štrajk po prihodu nacizma na oblast, oziroma njegovi zrušitvi. Številni štrajki v vseh conah Zapadne Nemcije so bili resno opozorilo nemškim in zavezniskim okupacijskim oblastem. Samo leta 1949 je bilo v angleški in ameriški coni zaradi štrajkov izgubljenih 270.146 delovnih dni, sodelovalo pa je 58.184 delavcev iz 892 podjetij. Od tega je 29.000 dni štrajka imelo popolni uspeh, 204.700 dni delni, a 14.500 dni je ostalo brez rezultata. Posebno moč je imela grožnja Zveze sindikatov januarja 1951, ko so v borbi za pravico sodelovanja v podjetjih sindikati uspeli pridobiti okoli 450.000 zaposlenih rudarjev in delavcev v industriji železa in jekla, ki bi takoj štrajkali, če bi ne bi vlada privolila njihovim zahtevam za hitro rešitev vprašanja sodelovanja delavcev v teh industrijski panogah.

Sindikati so aktivno sodelovali in bili pogostokrat voditelji številnih akcij za izboljšanje življenjskih pogojev delavskega razreda, pogojev, ki so zaradi težke gospodarske situacije, nizkih plač in visokih cen bili daljši čas neznosni. DGB je v svrhu čimboljše reševanja teh vprašanj in za čim avtoritativnejše nastopanje v imenu delavstva formiral posebni znanstveni institut, ki bi se na osnovi samostojnega proučevanja položaja delovnih ljudi lahko zoperstavljal državnemu statističnemu uradu. Pogoste razlike v podatkih teh dveh ustanov dokazujejo pomembnost sindikalne aktivnosti na tem področju. Težko je naštetati vse probleme, ki so rešeni prav s pomočjo take sindikalne aktivnosti, toda med najvažnejšimi je treba navesti sledeče: povišanje pokojnine za 20%, dodelitev dodatka nizkim hramarjem socialne pomoči, izvršitev gotovih gospodarskih ukrepov za izboljšanje prehrane, rešitev vprašanja preskrbe s premogom, pomoči brezposelnim itd. Vladi je postavljena tudi zahteva, da poveča plače v javnih ustanovah, na pošti in železnici, kakor tudi socialne podpore skladno z zvišanjem življenjskih stroškov. Na osnovi dogovorov z vlado in predstavniki industrije in trgovine so sindikati vodili tarifna gibanja, ki so vsa uspešna.

Posebno skrb so sindikati posvetili gospodarskim problemom in marca 1951 iznesli osnovne principe svojega gospodarskega programa, smatrajoč, da lahko izvleče državo iz gospodarskega kaosa. Osnovna načela programa so: a) večja produkcija, b) boljša razdelitev narodnega dohodka pod pogojem zasiguranja realne plače delavcem in nameščencem in c) polna zaposlitev, odnosno likvidacija brezposelnosti.

Na teh osnovah je Zveza sindikatov Nemčije težila, da sodeluje v paritetnih in gospodarsko-političnih odborih, toda ni nalletela na razumevanje, tako v pogledu ozkih proizvodnih vprašanj same Nemčije, kakor tudi v pogledu zunanje trgovine, razdelitve surovin, tarifnega sistema, samouprav socialnega zavarovanja, posredovalnic dela, odreditve rent itd. Zato se je na izrednem kongresu sindikata junija preteklega leta tudi diskutiralo o gospodarski politiki države, investicijah,

pravici sodelovanja v kemični industriji in železnici o zahtevi sodelovanja zavarovancev pri upravljanju socialnega zavarovanja, a posebno je bila poudarjena naloga borbe sindikata za zvišanje realnih mezd.

V ekonomski politiki nemških sindikatov zavzemata izredno vlogo oba vprašanja, ki sta važna tako s stališča rešitve trenutnih potreb nemškega gospodarstva, kakor tudi zaradi pomembnosti v zgodovini nem. del. gibanja in nemškega gospodarstva v celoti. To sta pravica delavcev pri sodelovanju v ključnih industrijskih panogah in zahteva po socializaciji ključne industrije. Borba za sprejem zakona o sodelovanju je bila v Nemčiji zelo ostra, kajti prepletali so se politični in ekonomski interesi in pri tem igrali važno vlogo ne samo notranji faktorji, temveč tudi interesi mednarodnega kapitala. Najbolj odločni v borbi za pravice delavcev pri sodelovanju so bili prav nemški sindikati, ki so po uresničitvi svojih zahtev s sprejetjem tozadevnega zakona pridobili velik ugled v vrstah nemškega delavskega razreda. DGB zdaj vodi borbo, da se pravica sodelovanja razširi še na druge panoge, v prvi vrsti na kemično industrijo in transport.

Drugo važno ekonomsko vprašanje predstavlja pripadnost nemške ključne industrije. DBG in social-demokratska stranka vodita borbo, da akcije nemške ključne industrije ne pripadejo več niti njihovim bivšim lastnikom, niti drugim krogom monopolističnega kapitala, dobro vedoč, da resnična nevarnost novih radikalno-desničarskih avantur ne bo zmanjšana, dokler so vse komandne pozicije gospodarstva v rokah velike bružazije. V vodstvih sindikata in tisku nemškega delavskega razreda se danes vse pogosteje poudarja, da brez gospodarske demokracije tudi ni demokracije družbenopolitičnega življenja, a da gospodarske demokracije ne more biti, dokler je vsa ključna in velika industrija v rokah kapitalistov. Zato tudi vse večje zahteve po socializaciji nemške ključne industrije. V tem pogledu pa v Nemčiji razlikujejo »socializacijo« od »podržavljenja«.

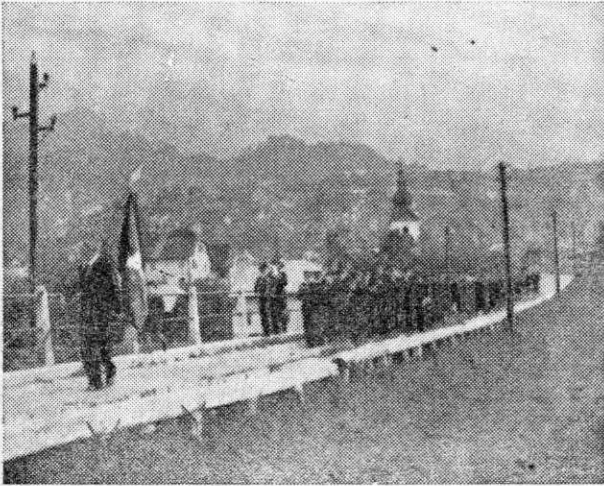
»Mi nočemo«, pravi teoretik Koch, »nobene birokracije, nobenega novega centralizma. Državi ni treba, da sama upravlja z gospodarstvom, temveč naj ustvari pogoje za to, da se ne bo gospodarstvo reguliralo samo po željah določenega majhnega sloja, temveč po potrebah milijonov, katerih potrošnja predstavlja zdravo osnovo gospodarstva... Mi nočemo pri izvršitvi socializacije gospodarstva, niti da ga podržavimo, niti sindikaliziramo, niti spremenimo v trust, temveč v najboljšem pomenu besede podružbenimo in »poskupnostimo«. (Naj bralci oprostite neslovenskemu izrazu, ki pa edini odgovarja prevodu.)

V tem pogledu še ni nikakih končnih rezultatov, toda sigurno bo v bodočih mesecih prišlo do ostre borbe tudi okoli te zahteve nemškega delavskega razreda.

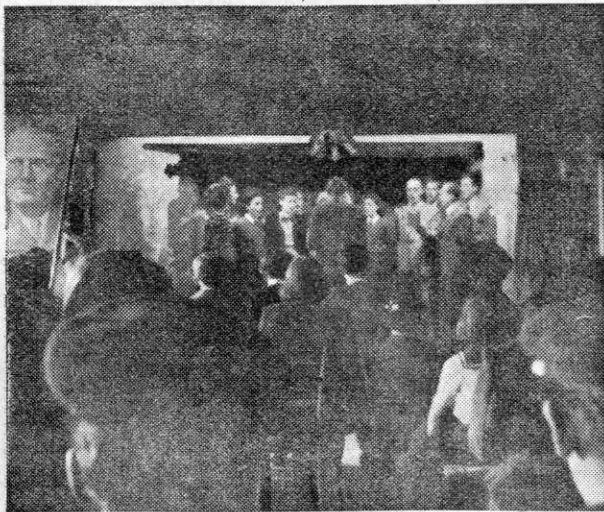
Zveza sindikatov Nemčije, kljub svojim notranjim slabostim in nasprotji, kljub tehničnim in strateškim nesigurnostim, kljub gospodarskim, političnim in moralnim težavam povojne Nemčije, predstavlja po svoji moči, po svojih dosedanjih uspehih, po svojih stremljenjih k močni organizaciji nemškega delavskega razreda vendarle enega od aktivnih čimteljev sodobnega gibanja proletariata v zapadni Evropi.

DOGODKI ZADNJIH TEDNOV

Na Hrušici so agilni

Zadnji čas hočejo Hruščani dohiteti, kar so zamudili čez leto po krivdi nekaterih neagilnih in nevestnih odbornikov. Zdaj, ko so nekoliko prevetrili odbor OF, ki je bil organizacijsko zelo zrahljan, se opaža na vseh področjih velika aktivnost in močna politična dejavnost. Obveze, ki so jih Hruščani sprejeli v počastitev VI. kongresa KPJ (ZKJ) so bile izvršene in celo presežene. Vsestranska aktivnost članov OF na raznih področjih političnega in

kulturnega dela je omogočila celo vrsto lepih in uspelih prireditev. Ob 10. obletnici ustrelitve talcev na Belem polju je bila izvedena lepa žalna svečanost, žene so organizirale koncem avgusta uspel izlet s 100 pionirji v Bohinj, izvršenih je bilo preko 1000 udarniških ur pri graditvi obnove dvorane DPD »Svobode«, TD »Partizana«, gasilskega doma in strelišča ob Savi. Nad 600 študijskih ur pa je bilo vloženih za priprave kulturnih programov.

»Svoboda« je razvila svoj prvi prapor in odkrila spominsko ploščo kulturnim in fizkulturnim delavcem, padlim v NOB. Gasilska godba je imela skupaj z javorniško koncert in vršila se je vrsta uspešnih predavanj Ljudske univerze. Še marsikaj bi lahko našteali, toda prostor nam ne dopušča.

Na slikah vidimo pohod Hruščanov, preko 100 članov OF, k ogledu HC Moste, kjer so graditeljem priredili tudi lep program, kot vidimo na naslednji sliki.

Dne 2. XI. 1952 pa je OF organizirala množičen obisk grobov padlih talcev v Begunjah, ki se ga je udeležilo preko 160 članov OF z godbo in pevci. Na grobovih so priredili žalno svečanost, kakor vidimo na sliki.

Na Hrušici pa se obenem tudi najresneje pripravljajo na decembrske volitve, s katerimi hočejo dokazati svojo strnjenost okoli naše ZKJ in našega vodstva in dati odločen odgovor vsem tistim, ki jim naša socialistična stvarnost ni pri sreč. Mi vsi želimo, na vseh področjih družbenega dela Hruščanom, še obilo uspehov pri politični in kulturni vzgoji našega novega socialističnega človeka.

Decembrske volitve v organe naše ljudske oblasti naj bodo ponovna manifestacija strnjenosti delovnega razreda, ljubezni do naše ZKJ in tov. TITA, odločen dokaz naše zmagovite poti v socializem

FIZKULTURA IN ŠPORT

MOŠTVO ELEKTROPEČI JE OSVOJILLO NASLOV ŠAHOVSKEGA PRVAKA NAŠE ŽELEZARNE ZA LETO 1952

Na medobratnem moštvenem prvenstvu v šahu je sodelovalo 72 šahistov. Igre v polfinalu so se izvršile že v oktobru, od 24. 10. do 7. 11. pa so bile odigrane finalne igre med šestimi obrati. Zmagalo je moštvo elektropeči z $19\frac{1}{2}$ točkami v postavi Pristov, ing. Novak, Slavec, Gorjanc, Lavsegar in Marovič, ki je prejelo prehodni pokal in naslov prvaka Železarne za leto 1952. Drugo mesto je zavzel gradbeni oddelok s $17\frac{1}{2}$ točkami (v postavi: Strumbl, Jan, Šorl, Mohorič, Kozjek, Nanut), tretje mesto pa predelovalni obrati (Korošec ml., Rihtaršič ml., Bertoncelj, Rihtaršič st., Korošec st., Bručan) s $16\frac{1}{2}$ točkami.

Rezultati finalnega tekmovanja so sledeči:

Obrat	1	2	3	4	5	6	Skupaj
1 Elektropeč		3	5	3	$4\frac{1}{2}$	4	$19\frac{1}{2}$
2 Gradbeni	3		$4\frac{1}{2}$	3	4	3	$17\frac{1}{2}$
3 Predelovalni	1	$1\frac{1}{2}$		$4\frac{1}{2}$	4	$5\frac{1}{2}$	$16\frac{1}{2}$
4 Promet	3	3	$1\frac{1}{2}$		3	2	$16\frac{1}{2}$
5 Martinarna	$1\frac{1}{2}$	2	2	3		$3\frac{1}{2}$	12
6 Transport	2	3	$\frac{1}{2}$	4	$2\frac{1}{2}$		12

Tekmovanje je izvedel šahovski odsek DKD »Svobode« v svojih prostorih pri Brunerju in sicer zelo pohvalno. Zmagovalno moštvo je prejelo poleg pokala tudi lepe knjižne nagrade in garniture šahovskih figur.

Leto dni plodnega dela in uspehov javorniških planincev

Te dni so javorniški planinci imeli svoj redni letni občni zbor, na katerem so pregledali delo, ki so ga opravili v preteklem letu. Iz poteka občnega zbora je bilo razvidno, da javorniški planinci v tem letu niso zaostajali za planinci iz ostalih predelov našega gořenjskega kota, pač pa so se z svojim intenzivnim delom uvrstili med najboljše organizacije in društva te vrste v Sloveniji. Poglavitno delo, ki ga z marljivostjo in vso vnemo opravljajo člani PD na Javorniku, je oskrbovanje planinskih postojank: Staničeve koče v Triglavskem pogorju in Kovinarske koče v spodnji Krmi.

Trd oreh za javorniške planince je bila gradnja Kovinarske poti na Debelo peč. V to delo so planinci vložili ogromno truda in naporov in opravili 440 ur prostovoljnega fizičnega dela. Dograditev te važne poti in izročitev njenemu namenu predstavlja za javorniške planince nedvomno enega njihovih največjih uspehov v letih po osvoboditvi.

Društvo je sredi letošnjega poletja slavilo peto obletnico svoje ustanovitve. Ob tej priliki so organizirali za številne skupine planincev in zastopnike iz bližnje in daljne okolice ter iz Ljubljane veliko izletno turo na

Stol in v Karavanško pogorje, obenem pa so tudi obiskali nekdanja bivališča in taborišča naših partizanov ter mesta, kjer so se vršili važni in pomembni dogodki iz naše narodno-osvobodilne borbe.

Društvo je v preteklem letu organiziralo izlete v Brda, sankško tekmovalen z Debelega brda in Potoške planine, poleg tega pa niso pozabili na organizacijske naloge. Nenehno so skrbeli za pridobivanje novih članov in kar je posebno važno, sodelovali z ostalimi množičnimi organizacijami pri političnem delu na terenu.

Iz poročila o gospodarski dejavnosti planinske organizacije na Javorniku je razvidna skrb za nabavo potrebnega inventarja in opreme planinskih postojank, zlasti Staničeve koče, ki jo je samo v letošnjem letu poleg vseh drugih obiskalo tudi nad 50 inozemskih turistov.

Javorniške planince čakajo nove, še večje naloge. V kolikor bodo dane možnosti in potrebni pogoji, bodo v prihodnjem letu uredili planinsko postojanko na Pristavi v Javorniškem rovtu, ki bo dostopna prav vsem ljubiteljem planin in našim kovinarjem z Javornika in Jesenic. Z ureditvijo te postojanke se bo končno izpolnila

dolgoletna želja javorniških planincev, ki doslej iz tehničnih vzrokov niso mogli vzpostaviti postojanke v bližnji okolici, ki bi bila primerna in lahko dostopna našim delovnim ljudem za prirejanje nedeljskih izletov v Karavanke.

Poleg omenjene naloge, ki ne bo majhna, bodo javorniški planinci morali še nadalje skrbeti za organizacijsko delo v društvu, s stremeljenjem da se bo čim več članov njihovega društva udeleževalo izletov in se tako seznanjalo z naravo in lepoto naše domovine.

Ob zaključku so izvolili nov odbor. Ponovno je bilo izvoljenih več dosejanih požrtvovalnih planincev v vodstvo svoje planinske organizacije. Članstvo jim je zaupalo nadaljnje vodenje društva v prepričanju, da bodo kakor doslej storili vse kar je v njihovi moči, da bo ljubezen do gora in planin postala vsakdanja skrb slehernega državljanca naše nove socialistične Jugoslavije. In gore to ljubezen tudi tisočkrat vračajo s svojimi lepotami, skrivnostmi in z vlivanjem moči, zdravja poguma in sproščenosti slehernemu, ki jih obišče.

E. Z.

Prizor iz »Namišljenega bolnika«

TRI PREMIERE V MESTNEM GLEDALIŠČU

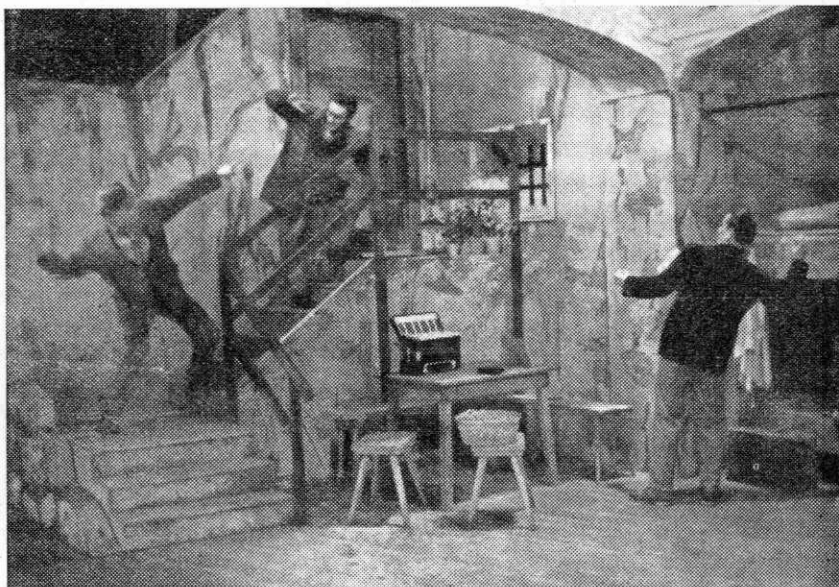
Mestno gledališče na Jesenicah je po uspeli predsezoni s ponovitvijo »Inšpektorja na obisku« in »Pastirja Petrčka« iz lanske in »Škandala« iz predlanske sezone 1. novembra s premiero Molierovega »Namišljenega bolnika« otvorilo svojo sedmo sezono. Premiera je bila obenem tudi slavnostna predstava v počastitev VI. kongresa KPJ (ZKJ). Delo, ki ga je sredi druge polovice 17. stoletja napisal veliki francoski komediograf Moliere, s pravim imenom Jean Baptiste Poquelin in v kateri smeši namišljene bolnike, takratno zdravilstvo in zdravnike in sploh takratno pariško družbo, je scensko in režijsko pripravil Bojan Čebulj.

Že 7. XI. pa je sledila v režiji Jožeta Tomažiča in v sceni Bojana

Čebulja Šurekova »Pesem s ceste«, preprosta, nekoliko sentimentalna, pa tudi hudomušna zgodba iz življenja pocestnih muzikantov, toda polna tople človečnosti.

In 14. XI. je sledila že tretja premiera O'Neill: »Ana Christie« v režiji in sceni Srečka Tiča. Drama prikazuje konflikt med starim zapitim mornarjem in njegovo izgubljeno hčerko, ki se na morju vsa prerodi in zaljubi v mladega mornarja, toda bremeni jo preteklost. Sliko priobčimo prihodnjič.

Za 29. november na Dan republike, pa bo gledališče uprizorilo Mire Pucove »Operacijo«, dramo v treh dejanjih, ki slika ilegalno delo in konflikte v neki bolnici pod italijansko okupacijo. Delo je pred dvema letoma ob krstni predstavi v ljubljanski Drami doživelo velik uspeh in so ga z uspehom igrali po vseh jugoslovanskih odrih.

Prizor iz »Pesmi s ceste«

PO SVETU**NAPRAVA ZA PREPREČEVANJE ZAMRZOVANJA STEKLA**

Zamrznjena stekla na letalih, ki predstavljajo v velikih višinah in zlasti za letala na reakcijski pogon veliko nevarnost, ne bodo več delala preglavic pilotom. Ameriški strokovnjaki so izdelali napravo in jo preizkušali na letalih tipa Scorpion, ki jih izdelujejo tudi za specialne in raziskovalne namene v mrzlih predelih

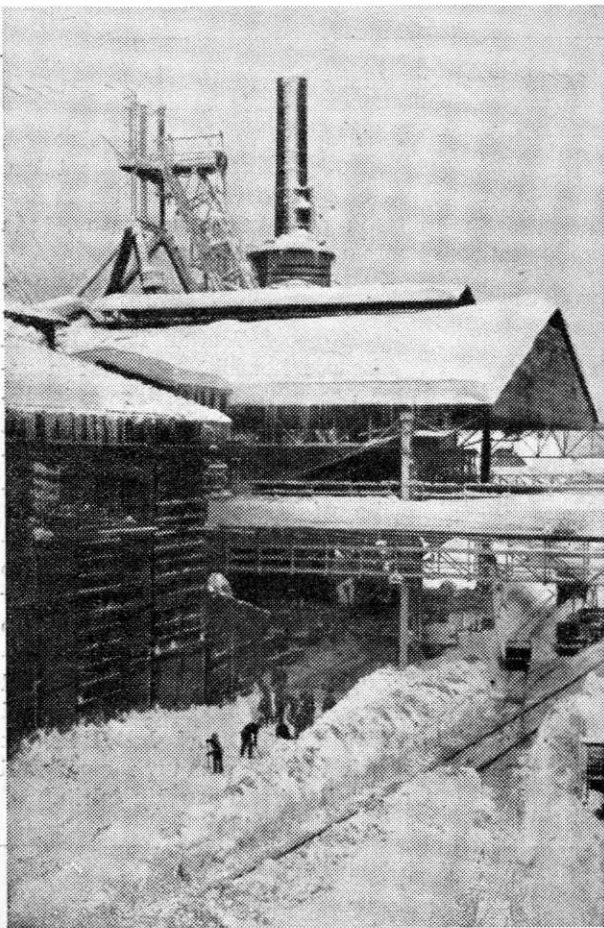
zemeljskih tečajev. Zunanja stran stekla je prevlečena s specialno prozorno plastjo, ki sprova električno, se tako segreva in preprečuje zamrzovanje.

ROČNA URA NA ELEKTRIČNI POGON

Ameriška tvrdka Elgin N. W. Company je izdelala prototip ročne ure na električni pogon, ki je že sprejet za serijsko proizvodnjo. Te

ure ne bo treba navijati vsak dan, ker ji majhna miniatura baterija velikosti poldinarskega novca daje energijo neverjetno preciznemu motorju, ki premika kazalce. Baterija ima energijo, da gre ufa brez navijanja vse leto, nato pa ji je treba spet samo zamenjati baterijo. Prednost teh novih ur je v tem, da neprimerno točneje delajo, kot dosedanje na vzmet. Domnevajo, da je to največja posamezna iznajdba v industriji ur po izdelavi prve vzmeti v 15. stoletju.

Pozor - sneg!

Zima je muhasta. Nihče ne ve, kakšno vreme nam bo naklonila in kakšna presenečenja nam obeta. Spomnimo se samo lanske zime, ki je prav v naši Železarni zahtevala tri tragične žrtve in povzročila ogromno materialno škodo, da o zastoju proizvodnje sploh ne govorimo.

Zdaj je še čas, da se pripravimo za boj proti nevarnosti velikih količin snega in vseh drugih nevšečnosti, ki jih prinaša zima s seboj. Od vsakega od nas, torej slehernega člana našega kolektiva odvisi, da bo z njegovo pripravljenostjo že v naprej odstranjena ali celo preprečena morebitna nesreča, ki bi bila posledica neusmiljene igre in muhavosti narave. Pregledati je treba strehe in jih zavarovati, če so morda prešibke ali kakorkoli neoporečne, da bi lahko nosile večje količine snega in kar je najvažnejše, pripraviti je treba vse rezervno orodje, da bo takoj pri rokah, če bo treba. Vsak obrat pa ve zase, kakšne mere mora podvzeti v slučaju visokega snega, da bo škoda na naši skupni lastnini in premoženju čim manjša.

Dobro pripravljeni za vsak slučaj pomeni že polovico manjša nevarnost. Nič nas ne sme presepeti, zato se pripravimo dokler je še čas.

FILM - KINO

MESTNI KINO JESENICE

Od 1. XII. do 3. XII. francoski film »Povratek v življenje«, ki prikazuje pet zgodbic izčrpanih, bolnih ljudi iz nemških taborišč, toda polnih upanja v lepše življenje. Pet zgodbic, pet usod, pet poti v življenje.

Od 4. XII. do 8. XII. amer. film »Plamen in puščica«. Američani si v filmu marsikaj dovolijo in tudi zgodovino prikrojujejo po svoje, zato v tem filmu ne glejte lažno zgodovinsko ozadje, temveč v glavni osebi samo srednjeveškega Tarzana in prav nič več.

Od 4. XII. do 11. XII. franc. film »Slavčki v kletki«, ki prikazuje borbo mladega vzgojitelja v poplavljenici proti nazadnjaškemu in nečloveškemu vodstvu poplavljenice in proti zaskrbljenim in samim sebi prepuščenim dečkom, ki jih z razumevanjem, učenjem in dobroto prevzga-ja v poštene člane človeške družbe.

Od 12. XII. do 15. XII. avstr. film »Nesmrtni valček«, ki prikazuje zgodovino Straussov in njihovih valčkov,

ki se edini, kar je pristno in nepotvorjeno v tem filmu.

Od 16. XII. do 18. XII. ital. film »Čudež v Milanu«, ki na poseben, simbolično-pravljni način slika neznosne, krute razmere v Italiji s pripričanjem, da bo nekoč pozdrav »Dobri dan«, v resnici tudi pomenil dober dan. Film je ena mojst-skih filmskih stvaritev zadnjih let.

Od 19. XII. do 23. XII. amer. film »Prostor na soncu« po tudi nam znanim romanu Dreiserja »Ameriška tragedija«. Film je iz žgočega in kritičnega romana povzel samo ljubzensko zgodbo, toda kljub temu je priznanja vredno delo.

Od 24. XII. do 28. XII. amer. film »Zlomljena puščica«. Zanimivo poglavje iz krvave zgodovine naseljevanja ameriškega zapada na osnovi resničnih dogodkov iz leta 1870.

Od 28. XII. do 1. I. 1953 angl. film »Tretji človek«, ki v napeti zgodbi slika življenje poveljnika Dunaja. Nastopajo igralci različnih narodnosti in velikega slovesa, kot Joseph Cotten, Alida Valli, Orson Welles, Trevor Howard, Paul Hörbiger in drugi.

KINO KOROŠKA BELA-JAVORNIK

Od 5. XII. do 7. XII. amer. barvni film »Tisoč in ena noč«.

Od 12. XII. do 14. XII. angl. film »Mi otroci«.

Od 19. XII. do 21. XII. ameriški zabavni in veseli film »Draga Ruth«.

Od 24. XII. do 25. XII. italijanski film »Pod rimskim soncem«. Pretresljiva zgodba iz povojne Italije.

Od 26. XII. do 28. XII. angleški film »Ana Karenina« po istoimenskem romanu L. Tolstoja.

Od 31. XII. do 1. I. 1953 ameriški film »Zaradi njega«; zabavna zgodba okoli gledališča.

Po zadnjih podatkih znašajo dose-danje izgube ameriške vojske v Koreji 17.318 padlih, 80.136 ranjenih in 12.517 izginulih, skupaj 109.971 mož. Izgube Severnih Korejcev in Kitajcev pa znašajo do sedaj 1.623.404 mož, od tega so jih samo od 14. maja do 13. junija izgubili 19.615.